

Uprava: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5 - telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 5 - tel. 3392, 3492.
Telefon št. 2455.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11842, Praga čisto 78 180,
Wien št. 105 241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—,
za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65

Rokopisi se ne vračajo

Zadružno sanacijsko posojilo

Razpis bana dravske banovine o najetju posojila 63 milijonov dinarjev za sanacijo zadružništva je v naših zadružnih krogih zbudil živahno zanimanje predvsem za nadaljnje podrobnosti nameravane sanacijske akcije. »Jutro« je že 8. t. m. v kratki brzojavki iz Beograda poročalo, da bo Poštna hranilnica za sanacijo zadružništva v Sloveniji dala posojilo 63 milijonov dinarjev in je zabeležilo tudi informacijo, kako se namerava ta vsota porabiti.

Razen pogojev posojilnega razpisa, ki pa je le formalnega značaja, ker bo dala denar na razpolago Poštna hranilnica, doslej banska uprava še ni objavila ničesar o sami akciji za sanacijo zadružništva. Zato v zadružnih krogih z napetostjo pričakujejo nadaljnjih informacij o tej stvari. V ospredju zanimanja je vprašanje, kako se bo razdelil znesek 63 milijonov dinarjev, odnosno kdo in kako bo deležen sredstev iz tega posojila, po kakšnih pogojih bo banska uprava odstopila denar zadrugam ali v obliki kredita, ali pa v obliki subvencije? Važno je tudi vprašanje, kdo bo odločal pri tem, koliko dobi posamezna zadruha, ali banska uprava sama, ali poseben odbor strokovnjakov. Vsekakor je pričakovati, da bo na vsa ta vprašanja dala odgovor posebna uredba o uporabi sanacijskega posojila.

V zvezi z navedenimi vprašanji je zanimivo tudi vprašanje, kako je prišla banska uprava do zneska 63 milijonov dinarjev. Kakor se zdi, je na podlagi informacij o stanju posameznih zadrug, ki jih je dobila od zadružnih zvez, in na podlagi v naprej določenih načel izračunala, da bo za izvedbo sanacijske akcije potreben ta znesek. Pri tem je najbrž vzela v svoj račun za podlago zneske odpisa na kmečkih dolgovih, ki so ga morale kreditne zadruge same utrpeti v smislu uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov.

Zadruge v Sloveniji so Privilegirani agrarni banki izročile za okrog 450 milijonov kmečkih dolgov. Eno četrtino tega zneska so morale zadruge same odpisati na breme celotnih rezerv in polovice deležne glavnice. Ta četrtina, ki pomeni za zadruge dejansko izgubo, znaša okrog 112 milijonov dinarjev. Če vzamemo polovico te izgube, dobimo vsoto 56 milijonov pri čemer pa je treba upoštevati, da so bile nekatere zadruge posebno hudo prizadete in so imele še izgube pri drugih terjativah, tako da danes, po izgubi vseh rezerv in polovice deležne glavnice, nimajo nobenih sredstev več.

Od skupne vsote 450 milijonov odstopljenih kmečkih dolgov odpade ena tretjina, 150 milijonov na zadruge, včlanjene v Zvezi slovenskih zadrug, ostali dve tretjini, to je okrog 300 milijonov dinarjev, pa na ostale zadruge včlanjene po ogromni večini v Zadružni zvezi. Do podobnega razmerja pridemo tudi, če primerjamo podatke o stanju kreditnih zadrug, včlanjenih pri obeh zvezah. Obe zvezi sta koncem l. 1936 imele 1035 včlanjenih kreditnih zadrug in sicer Zveza slovenskih zadrug 378, Zadružna zveza pa 677, kar znaša v odstotkih 33% in 67%. Zadružnikov je bilo pri kreditnih zadrugah v okviru ZSZ 90.769 (39%), v okviru ZZ pa 143.244 (61%). Obratno premoženje je znašalo pri prvi zvezi 665 milijonov (37%), pri drugi pa 1140 milijonov (63%).

Stvarne denarne potrebe za sanacijo posameznih zadrug med članicami ene in druge zveze se brez dvoma gibljejo v približnem gornjem razmerju, saj so kreditne zadruge, včlanjene pri teh zvezah, delale na istem terenu, po istih metodah, z istimi cilji in je kriza imela pri vseh teh zadrugah približno enake posledice. Iz vseh navedenih razlogov je pričakovati, da bo banska uprava razdelila znesek najetega posojila po stvarnih potrebah in da bo dana predstavnikom kreditnega zadružništva iz obeh zadružnih zvez, pri čemer sodelovati pri razdelitvi celotnega zneska na posamezne zadruge, kajti s tem bi bila dana najboljša garancija, da bodo denar dobile v resnici one zadruge, ki so pomoči najbolj potrebne in ki so zaradi likvidacije kmečkih dolgov najbolj prizadete.

Omejili smo se v našem razgledu na zadruge včlanjene pri ZSZ in ZZ, ker smo skušali pokazati stanje na podlagi položaja, nastalega zaradi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Dejansko pa se je treba ozirati, kadar gre za sanacijo zadružništva, tudi na kreditne zadruge, ki nimajo kmečkih kreditov. Zato bi se ne smelo prezreti kreditnih zadrug, ki so včlanjene pri Zvezi gospodarskih zadrug. Njihovo število v ostalem ni veliko.

Važno je vprašanje pod kakšnimi pogoji bo banska uprava zadrugam odstopila denar, ali v obliki kredita, ali v obliki subvencije. To vprašanje

DIKTATURA V GRČIJI

Predsednik grške vlade, general Metaxas, je včeraj uradno proglasil diktaturo svoje vlade — Voditelji opozicije internirani na otokih

Atene, 28. jan. o. V Grčiji je bila danes proglašena diktatura. Skoro vsi voditelji bivših strank so internirani na otokih. Povod za proglasitev diktature je bil nedvomno atentat, ki ga je poskusil izvršiti nekdanji šef atenske policije Polihronopolos o priliki poroke grškega prestolonaslednika. Nameravali so baje hkrati ubiti kralja Jurija, prestolonaslednika in predsednika vlade Metaxasa. V preiskavi proti Polihronopolosu je prišla atenska policija na sled mnogim okoliščinam, ki so Metaxasa pripravile do njegovega današnjega koraka. Policijske oblasti so predvsem domnevale, da so se voditelji bivših razpahnih strank pred kratkim sporazumeli o skupni borbi proti režimu generala Metaxasa. Za

to politično akcijo so se združili venizelisti, liberalci, socialisti in še nekatere druge bivše grške stranke. Preiskava se je zaradi tega razširila od skupine Polihronopolosa na vse bivše politične stranke. V zadnjih dneh je bilo aretiranih na stotine ljudi, med drugimi vodja venizelistične stranke Sofilis, vodja liberalne stranke Teotokis, vodja napredne stranke Kafandaris, bivši dolgoletni zunanji minister in vodja neodvisne republikanske stranke Mihalakopoulos ter drugi. Vse opozicijske politične prvake so že pregnali na razne grške otoke. Po doslej zbranih podatkih je bilo v teh dneh aretiranih nad 1.200 ljudi.

Glede na vse te dogodke so se pričele v Atenah širiti govorice, da bo v Grčiji pro-

glašena diktatura. Danes je vlada dejansko izdala komuniké, v katerem proglašala diktaturo. Komuniké podrobno navaja razloge za uvedbo takega režima. Vso krivdo vrača na bivše politične stranke. Vsi uporniški elementi, pravi komuniké, bodo aretirani in pregnani iz Aten. Diktatorska vlada Metaxasa se odreka dosedanemu notranjepolitičnemu miru in bo nastopila z vso strogostjo. Režim bo strog in ne bo poznal milosti. Kdor bo skušal motiti mir grškega naroda, bo postavljen pred sodišče.

Atenski listi so že objavili očitno inšpirirane komentarje o komunikéu, v katerih pravijo, da se režim odsele ne bo boril samo proti komunistom, nego tudi proti vsem drugim političnim strankam. Grška vlada je

prevzela obveznost, da vrne grškemu narodu za vsako ceno mir, ki ga pod prejšnjimi vladami ni poznal. V svojih uvodnih naglasajo listi, da so bivši politiki v svojih brošurah kritizirali brez vsakih dokazov. Združili so se celo s komunisti in navadnimi zločinci ter organizirali raznih atentatov, da bi uresničili svoje prevratne načrte. Pozdravljajo vladne ukrepe in pravijo, da so le začetek še ostrejših ukrepov proti vsem agitatorjem. Grški narod brez izjeme je sedaj enoten in kot en moč za politiko nacionalne vlade. Kot neposreden povod za ukrepe vlade navajajo listi proklamacijo, ki jo je izdal voditelj opozicije in v kateri ostro kritizirajo notranjo, gospodarsko in finančno politiko vlade in pozivajo narod, naj se pridruži njihovega pokreta, ki naj izvojuje narodu njegove pravice.

Atene, 28. jan. AA. (Stefani). Ministrski svet je prejel nov tiskovni zakon. Posledna komisija bo določila, kateri profesionalni novinarji smejo opravljati svoj poklic. Vsi novinarji bodo vpisani v posebno register.

Van Zeelandovi načrti in svarila

Za mednarodno sodelovanje in proti gospodarski avtar-kiji — Skliče naj se svetovna gospodarska konferenca

Pariz, 28. jan. AA. Snoči je bilo objavljeno poročilo ovisnega predsednika belgijske vlade Van Zeelanda o mednarodnem gospodarskem položaju. Čegar proučitev sta mu poverili angleška in francoska vlada.

Van Zeeland pravi v uvodu, da so ga pri njegovem zbiranju pojasnili sprejeli povsod s simpatijami, naletel pa je takoj na pridržke, ko je predlagal praktične rešitve. Zato uvideva, da je ves problem splošnega značaja in da ga je treba razvozlati v okviru splošnosti.

Mednarodna trgovina se mora boriti s skrajnim gospodarskim protekcionizmom in k r t u n g i n t i, prav tako pa jo ovirajo tudi razni finančni ukrepi. Carine se morajo zmanjšati in prvi korak bi bil storjen v tem smislu že s tem, če bi se države zavezale, da ne bodo več poviševale carinskih postavk in da bodo postopno znižale nekatere carine in po t a l e v p o l i t i k i g l e d e s u r o v i n b o l j š i r o k r o g r u d n e i z v o z n e c a r i n e s o l a h k o o h r a n i t o, v e n d a r p a s e m o r a l o z a r a č u n a v a t i t a k o, d a n e b o d o o v i r a l e d r ž a v u z n o v n i c N i k d o n a j n e o v i r a s k l e p a n j a i n p o d p i s o v a n j a r e g i o n a l n i h p o g o d b.

Van Zeeland predlaga nadalje ukinitve industrijskih kontingentov, ki jih naj zavedome s povečanjem tarif ali s tako zvanimi »carinskimi kontinenti«. Pri vsem tem zagovarja nekatere ukrepe proti dumpingu, in tudi nekatere kontingente, ki aj pospešijo ustanovitve mednarodnih kartelov.

Političeski kontingenti naj se sicer ne odpravijo, pač pa naj vlade ne uvaajo novih ali še razširjajo sedanjih. Sedanji

kontingenti morajo biti olajšani in postati prožnejši.

Največja nesreča so denarne težave in omejevanje finančnih transferjev. Van Zeeland opozarja na nevarne sadove, ki so jih rodili klirinški sistemi in ki omejujejo trgovsko izmenjavo blaga. Edina rešitev je v o b l e m u m e d n a r o d n e z l a t e v a l u t e, n j e n e t e m e l j e p a j e t r e b a p r e u d e t i, k a r n a j b o g l a v n i c i l j m e d n a r o d n e g o s o d e l o v a n j a. V p r i č a k o v a n j u t e g a p r e d l a g a r a z š i r j e n j e t r o j n i h v a l u t n i h s p o r a z u m o v. U k i n e n a j s e k o n t r o l a n a d k l i r i n g i i n o d s t r a n j o k l i r i n š k e o m e j i t v e, k e r b i p o t e m e m i s i j s k e b a n k e l a h k o p o r e c i p r o c i t e t i z b a n k o z a m e d n a r o d n a p l a č i l a o t v o r i l e k r e d i t e i n f i n a n s i r a l e t r g o v i n o.

Izvede naj se nadalje revizija mandatov, uvede politika »odprtih vrat« v kolonijah in »kolonijalski pridelek« amenujejo za »industrijske itd. Nuditi se morajo politična jamstva, da bi se odstranil strah pred vojno.

Van Zeeland priporoča, naj se vsi poslužujejo zmernih metod, da bi mogli priti do pogodbe o gospodarskem sodelovanju in sicer najprej v okviru dvostranskih ali večstranskih gospodarskih sporazumov. V tem smislu predlaga troje postopkov:

1. Vzporedni naj se čim ožje sodelovanje med Francijo, Veliko Britanijo, Zedinjenimi državami, Nemčijo in Italijo.
2. Vse države naj polasnijo težave svojih gospodarskih zvez in naj tudi predlagajo, kako bi jih bilo mogoče zboljšati.
3. Po diplomatskem potu naj se doseže, da bi zainteresirane države pristale na sklicanje svetovne gospodarske konference.

Težkoče Gogovega režima v Rumuniji

Hud spor med predsednikom vlade in vodjo Železne garde, Codreanuom

Bukarešta, 28. januarja. b. Med ministrskim predsednikom Gogo in voditeljem gibanja »Vse za domovino« (bivšo Železno gardo) Codreanuom je nenadoma izbruhnil hud spor, ki je prekrizal vse nade sedanjega režima za sporazum z znanim demokratskim voditeljem, katerega sta v zadnjem času snubila tako Goga kakor Cuz. V sredo zvečer je bil namreč povsem nepričakovano aretiran predsednik nacionalnega akademskega društva krščanskih dijakov, študent medicine Milkoveanu, član Železne garde. Codreanu je takoj, čim je izvedel za to aretacijo, poslal zoro oster protest predsedniku vlade Gogi in podpredsedniku Cuzi. Zastopniki vseh nacionalnih akademskih društev pa so se brž sestali na skupnem sestanku, na katerem so sklenili, da v znak protesta proti aretaciji svojega tovariša proglase splošno stavko na vseh rumunjskih vseučiliščih. Organizacija, katere predsednik je aretirani dijak Milkoveanu ima na rumunjskih visokih šolah zelo velik vpliv. Njeni člani so skoraj vsi vpisani v Codreanuovo Železno gardo.

Spor med Gogo in Codreanuom je zbudil v vsej državi veliko pozornost. Na splošno

sodijo, da utegne imeti še zelo daljnosežne posledice, zlasti za vlado, ki se je hotela pripraviti na že razpisane volitve prav s tem, da je začela iskati stike z Železno gardo zaradi sklenitve volilnega sporazuma, ki naj bi vladi prinesel zmago.

Maniu ostro napada vladno zunanjo politiko

Bukarešta, 28. jan. o. V Cluju se je vršilo veliko zborovanje narodno kmečke stranke. Na njem je vodja Maniu z vso odločnostjo napadel rumunsko vlado zaradi njene zunanje politike. Poudaril je, da rumunska vlada izpostavlja državo v veliko nevarnost. Rumunija se bo nekega lepega dne mogla znajti sredi vrtilca krvavih borb. Zgolj iz teh zunanje političnih razlogov narodna kmečka stranka ne more sodelovati s stranko »Vse za domovino« Codreanu je sicer pošten človek in narodno kmečka stranka bi se z njim lahko sporazumela na področju notranje politike, nikakor pa ne more odobravati njegovih zunanje političnih smernic.

ki mu je treba plačati 3% obresti. Zadragam bi bilo pomagano le tedaj, če bi lahko dobile posojila za izplačilo hranilnih vlog vsaj po 2 do 2,5% obresti.

Vedjetno pa je, da bo banska uprava dajala zadrugam tudi subvencije. Medtem ko bo morala v prvem primeru iz splošnih sredstev doplačati za obresti vsaj 2,5%, bi v drugem primeru plačila za obresti in kapital padla na breme banovinskega proračuna, torej na breme splošnosti. Prav ta okolnost nujno terja, da se pri celotni sanacijski akciji, ki bo prinesla vsekakor precejšnje breme vsem davkoplačevalcem, postopna z največjo rigoroznostjo in pravičnostjo. Pričakovati je tudi, da bodo v najkrajšem času objavljeni podrobni predpisi o uporabi sanacijskega posojila. Denar je tu in čimprej se pravilno in pravično razdeli, tem prej bo mogel oploditi naše kreditno gospodarstvo.

Naraščajoča napetost med Rusijo in Japonsko

Koncentracija ruske vojske na Daljnem vzhodu — V Vladivostoku je zbranih že nad sto podmornic

London, 28. jan. br. V zvezi z nezavodno močno koncentracijo sovjetske vojske in vojnega materiala na Daljnem vzhodu razpravljajo angleški listi o možnosti rusko-japonske vojne. Po njihovi sodbi je položaj na Daljnem vzhodu, posebno med Rusijo in Japonsko, tako napet, da bi zadostovala le najmanjša iskra za izbruh najlutejših vojev.

»Daily Express« razpravlja v zvezi s tem v uvodniku o splošno naraščajoči nevarnosti nove vojne in piše med drugim: Trenutno predstavlja največjo nevarnost za izbruh nove, morja svetovne vojne. Daljni vzhod. Rusija je zbirala na svojih vzhodnih meji vojsko, ki šteje najmanj 120.000 mož in ki je nad vse moderno opremljena. Na stotine letal je pripravil v neposredni bližini Vladivostoka. Japonska prestolnica je v najbližjem dosegu ruskih letal in zadostuje jih že par sto, da do temeljeve porušitve najbolj cvetoča japonska mesta in industrijska središča. V Vladivostoku je že sedaj nad 100 podmornic, še vedno prihajajo nove, tako da more Rusija v danem primeru izvesti popolno blokada svoje obale iz ogrožati vse pomorske zveze Japonske. Trdnjava v Vladivostoku je spremenjena v velikansko skladišče municije in živil, da lahko prenese tudi 12-mesečno obleganje. Na Japonskem gledajo na vsa ta dejstva z naraščajočo skrbjo, ker si je japonska vlada na jasnem, kakšen bi bil izid, če bi sedaj prišlo do oboroženega konflikta z Rusijo. Zato se skuša izogniti vsemu, kar bi utegnilo še itak do skrajnosti napete razmere še poslabšati.

Ruska vojska na pohodu proti kitajski meji

Peking, 28. jan. AA. Po zanesljivih vesteh iz Hankova se bliža Kitajski ogromna ruska vojska, ki prihaja s severa in je po večini sestavljena iz motoriziranih oddelkov. Po izjavah očividcev je dosedaj kitajske meje prekorčilo 600 oklopnih avtomobilov. Iz Rusije je doslej prišlo nadalje tudi nad 200 letal najnovejšega tipa.

V Sinkiangju je na delu več tisoč delavcev, ki v vsej naglici popravljajo tamkajšnje ceste, da bi se pospešil prevoz vsega tega orožja iz Rusije na Kitajsko.

Po ukinitvi poštne prometa

Tokio, 28. jan. AA. Zastopnik zunanje ministrstva je glede ukrepov ruske vlade,

S španskih bojišč

Živahna akcija letalstva in topništva

Barcelona, 28. jan. AA. Vojno ministvo je včeraj objavilo, da so se borbe nadaljevale, vendar pa ni bilo večjih sprememb. Republikanska letala so bombardirala sovražne postojanke.

Salamanca, 28. jan. AA. Vrhovno poveljstvo nacionalistične vojske je snoči ob 20. izdalo komuniké, ki pravi med drugim: Nasprotnik je izvršil na terenski fronti dva napada. Pri obeh je sodelovalo okrog 20 tankov. Republikanci so skušali zavzeti nacionalistične postojanke jugovzhodno od Celadasa. Napad je bil odbit nasprotnik je imel ogromne izgube. Bojišče je bilo vse pokrito s trupli padlih rdečih milicnikov, ki so jih pokosili nacionalistični topovi in strojnice. Nacionalistični možnarji so uničili dva republikanska tanka.

Tudi v odseku pri Singri so republikanci prav tako izvršili napad s pomočjo množičnih tankov, ki pa je bil prav tako odbit. Nasprotnik je imel tudi pri Singri strašne izgube. Nacionalistična obramba je dosegla ta uspeh predvsem zaradi svojega dobrega topništva, ki je streljalo z izredno točnostjo. Tudi pri Singri sta bila uničena dva tanka.

Nacionalistično letalstvo je popoldne ostrelilo republikansko lovsko letalo.

Upori v Francovi vojski

Barcelona, 28. jan. o. Begunci iz Saragose pripovedujejo o krvavih uporih v vojsnici 17. polka in pri drugih nacionalističnih vojaških enicah. Glavne upornike, med njimi dva kapetana, štiri poročnike in 10 podčastnikov so nacionalisti že ustrelili. Med braniteljem Ovieda generalom Arando in braniteljem Alcazarja generalom Mo-

ki je ukinila ves poštni promet z Japonsko, izjavil, da japonska vlada o tej stvari še ni sklepala. Ruski ukrepi se zanašajo predvsem na Mandžurijo in le posledno na Japonsko.

Japonski listi objavljajo tudi podrobnejša poročila o incidentu, ki je bil vzrok teh ukrepov. Letalo, ki je moralo 19. decembra pristati na mandžurskem ozemlju, severnozhodno od Vladivostoka, ni bilo pošteno njegovo vojsko. Mandžurske oblasti trdijo, da letalo ni bilo prisiljeno pristati na mandžurskih tleh, zaradi česar je upravičen njihov sum, da je skušal ruski letalec vohuniti po obmejnem ozemlju.

Izgon tužcev iz Rusije

Moskva, 28. jan. o. Po vesteh iz zanesljivih virov bodo v kratkem izgnani iz Rusije malone vsi tučci. V najkrajšem času namerava ruska vlada ukiniti šole za otroke tujih inženjerjev in specialistov. Predvsem bodo ukinjene ameriška, angleška, letonska in nemška šola. Kmalu nato bo izgnanih iz Rusije večje število tujih specialistov.

Moč ruskega letalstva

Praga, 28. jan. br. Po statistiki, ki je bila objavljena v Moskvi dne 1. januarja, ima rusko vojno letalstvo (brez vojne mornarice) 660 eskadrilj lovskih letal, skupno 1.792 aparatov, 22 eskadrilj napadalnih letal s 390 aparati, 127 eskadrilj izvidniških letal z 2.300 aparati, 77 eskadrilj težkih bombnikov s 1.400 aparati in 50 eskadrilj lažjih bombnikov z 900 aparati, skupno torej 6.782 vojni, 1.400 šolskih in 360 večbatalnih letal. Vojna mornarica ima poleg tega še 25 eskadrilj lovskih letal z 2.440 aparati, 12 eskadrilj bojnih letal z 220 aparati, 27 eskadrilj izvidniških letal s 490 aparati, 6 eskadrilj težkih bombnikov s 104 aparati, 16 eskadrilj lažjih bombnikov s 300 aparati ter 436 šolskih in 200 večbatalnih letal. Rusija ima danes 50 tovarn za letala, ki so zaposlene noč in dan in ki bodo v prvem četrtletju tega leta izdelale še 3448 vojni letal in 440 hidroplanov. Do konca marca bo imela Rusija skupno okrog 16.000 vojni letal in je v tem pogledu na prvem mestu na svetu. Dogodki v Španiji in na Daljnem vzhodu so pokazali, da so ruska letala odlične kakovosti ter da v morskaterem pogledu prednjačijo vsem tujim letalom.

scardom je nastal hud spor, ker bi moral Moscardo prav te dni prevzeti vrhovno poveljstvo nacionalistične vojske pri Teruelu.

Seja rajhstaga odgodena

Berlin, 28. jan. o. Po informacijah poročevalca agencije »United Press« se za nedeljo napovedana seja državnega sveta državnega zbora ne bo vršila.

Odpoved za nedeljo napovedane seja rajhstaga je prišla popolnoma nepričakovano. Razširilo se je govorice, da je kancelar Hitler zbolel, kar pa se je izkazalo kot neutemeljeno. Glavni vzrok je, da Hitler ne smatra s danj trenutke primeren za izjavo o nemški zunanji politiki.

Še dva bolgarska ministra odstopila

Sofija, 28. jan. g. Pravosodni minister Ognjanov in trgovinski minister Barov sta odstopila ter se solidarizirala z odstopivšim vojnim ministrom Lukovom. O zasedbi obeh ministrstev bo kralj odločil še nocoj.

Usodna eksolozija na škotskem

London, 28. jan. AA. Po vesteh iz Adira na škotskem je tam nastala strašna eksplozija v Nobelovi tovarni. Ubilih je šest delavcev, mnogo pa ranjenih. Tri milije dalj so v okolici popokale vse šipe in 15 milj daleč so se stresle vse hiše. Vzroki eksplozije niso znani.

DN bo prebolelo tudi sedanjo krizo

Zastopniki vseh držav, včlanjenih v DN, poudarjajo veliki pomen in potrebo obstoja ženevske ustanove

Zeneva, 28. jan. a. Na včerajšnji javni seji sveta DN je za Edenom in Delbosom govoril ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov, ki je izjavil med drugim:

Sovjetska unija je med ustanoviteljci DN in je bila njena zunanja politika vedno zvesta načelu, da se naj ohrani mir med narodi. Sovjetska unija je odločena izpolniti vse obveznosti, ki jih ima kot članica DN in ne bo iskala nikakih izgovorov, da bi se jih otresla. Izpolnjevala jih bo lojalno in zahtevala od drugih, naj store isto, ker se zaveda svojih mednarodnih dolžnosti. Njena zunanja politika je jasna in brez vseh postranskih namenov. Sedaj se mnogo govori o fantomu ideoloških blokov. DN ni blok, ki bi slonel na ideološki podlagi, ker so v njej zastopane države z različnimi režimi in sicer od komunističnih do napoli in popolnoma fašističnih držav. Sovjetska unija sodeluje z vsemi državami in bo še sodelovala pri ohranitvi ravnotežja med dolžnostjo in pravico.

Poljska za stvarno mednarodno sodelovanje

Za sovjetskimi zastopniki je govoril poljski zunanji minister Beck, ki je med drugim dejal:

Vse izjave članov sveta DN ob otvoritvi 100. zasedanja preveča predsem ideja mednarodnega sodelovanja in v okviru neke stalne organizacije. Izjave, ki smo jih slišali, slone na popolnem razumevanju sedanje položaja, ki je na žalost daleč od želi in ciljev, ki jih je imelo DN, ko je bilo ustanovljeno. Poljska bo še naprej sodelovala pri obnovi mednarodnega sodelovanja in posebno delala na to, da bo to sodelovanje realno. Kar se tiče sprememb tako v oblikovnem kakor v vsebinskem smislu, bo poljska vlada storila vse, da bi se okrepile prijateljske zveze med vsemi državami.

DN naj res postane zaščitnik miru

Zastopnik Kitajske Wellington Koo je izjavil:

Namisto, da se skriva za vprašanja odgovornosti in si hoče tako ohraniti videz modrosti, bi moralo DN stopiti v ospredje z vsemi svojimi obveznostmi in tako vršiti sveto nalogo za ohranitev miru in sveta v oviranju napadalcev. Prišel je čas, ko se naj DN dvigne in potrdi svoj ugled zaščitnika svetovnega miru.

Letonski zunanji minister Munters je poudaril, da hoče njegova vlada ostati zvesta načelom mednarodnega sodelovanja in DN. Prepričan je, da se bo sedanja kriza zaključila z okrepitvijo pakta DN. DN je potrebno za ohranitev miroljubnih odnosov med narodi. Če bi propadlo, bi nastopila mednarodna zmešnjava.

Mala antanta zvesta načelom DN

Rumunski zunanji minister Micescu je v imenu Male antante izjavil:

Imam čast, da prvič govorim s tega mesta. Srečen sem, da lahko na stotem zasedanju sveta DN v imenu Male antante izjavim našo zvestost načelom DN. Mi smo bili tisti, ki so z globoko vero sodelovali pri sestavljanju in izvajanju pakta DN. Za to sem tem bolj vesel, da lahko opozorim, da je po mojem mnenju pakt zmagal treh velikih načel in to so: organizacija mednarodnega sodelovanja, vzpostavitev popolne enakopravnosti med državami in kolektivno jamstvo za teritorialno neodvisnost in politično neodvisnost vseh držav, ki so članice DN. Kar se tiče mednarodnega sodelovanja, smo mi zmeraj mislili in še sedaj mislimo, da je potrebno in koristno in

da se lahko organizira samo tedaj, če se DN zagotovi njegov značaj splošnosti. To se je tudi že od vsega početka želelo. To delo pa mora biti brez vseh ideoloških primesti. Kar pa se tiče načela enakopravnosti, se nam ta zdi nemogoča vse dotlej, dokler nekatere države ne izkoristijo na enak način svoje suverenosti in nimajo enakih dolžnosti. Kar pa se tiče jamstva za teritorialno in politično neodvisnost posameznih članic, si to zamisljamo v obliki neke kolektivne in koristne obveze, ki sloni na sedanjem statusu quo in politični neodvisnosti. To so bila načela, ki so nas vodila, ko smo podpisali pakt DN. Ta načela bodo tudi sedaj ostala temelj za vse naše delo. To lahko izjavimo še toliko lažje, ker smo pravkar slišali posebno izjavo, da nikdo nima pravice posegati v notranje razmere druge države, ker so vse oblike vladavine zastopane v DN. Ob koncu se moramo torej zediniti na splošno pravilo, da je treba spoštovati vse oblike vladavine, ki so si jih narodi postavili. Pri tej priliki pa moramo ugotoviti, da DN v letu 1938 ni prav nič podobno tistemu, kar smo si mi v letu 1920 zamislili.

Zastopnik Bolivije Kosta di Rels je v imenu svoje države izjavil, da hoče ostati zvesta paktu DN, isto zastopnik Švedske Unden. Nazadnje je govoril še belgijski zunanji minister Spaak, nakar je bila stota seja zaključena.

Kljub nekaterim načelnim razlikam v govorih raznih zastopnikov, se vendar lahko reče, da so vsi podali svoje izjave dostojanstveno in se pri tem izognili sleherni pretiranosti tako v pohvalah kakor tudi v kritikah. Včerajšnja seja je napravila povsod zelo dober vtis. Čeprav še ni popolnoma obnovljena vera v DN, vendar povsod verjamejo, da se bo ženevski ustanovi posrečilo priti iz sedanje krize, posebej, če bo odbor 28tih, ki se bo sestel v ponedeljek, sprejel sklepe, ki bodo sloneli na izjavah glavnih delegatov na včerajšnji seji sveta DN.

Finančna kontrola nad Madžarsko ukinitena

Na tajni seji v četrtke je svet DN sprejel resolucijo o ukinitvi finančne kontrole nad Madžarsko, uvedene l. 1931, ker se je finančni položaj Madžarske splošno izboljšal. Ta sklep je bil sprejet z zadovoljstvom na znanje ne le v madžarskih krogih, temveč tudi v krogih zastopnikov Male antante, posebej še češkoslovaške, ki vidi v njem važen političen sklep, ki utegne zelo povoljno vplivati na nadaljnji razvoj odnosov med podunavskimi državami. Z njim je ustvarjena nad vse ugodna atmosfera za nadaljevanje že začeti pogajanj med Madžarsko in državami Male antante.

Delo v odborih

Zunanja ministra Eden in Delbos sta danes prisostvovala razpravam dveh odborov. V prvem so razpravljali o vprašanju svobodnega mesta Gdanskega Odbor je podrobno proučil poročilo, ki ga je prejel iz Gdanskega od tamkajšnjega novega visokega komisarja DN Burgharda.

Drugi odbor, v katerem so zastopniki Francije, Rusije in Kitajske, se je bavil neuradno s kitajsko-japonskim sporom. Kitajski delegat Wellington Koo je podrobno poročal o položaju na Daljnem vzhodu. Razpravljali so predvsem o tem, kako naj bi svet Društva narodov načel ta problem, ki je na dnevnem redu njegovega sedanjega zasedanja.

V ženevskih krogih so danes mnogo razpravljali tudi o reformi pakta Društva narodov, ki ji bo posvečena prihodnja seja sveta, ki bo v ponedeljek.

Beleške

JNS na jugu

Že včeraj smo zabeležili vrsto sreskih skupščin JNS, ki so bile zadnje dni v Srbiji. Iz nadaljnjih časopisnih poročil posnemamo, da je bila v nedeljo dobro obiskana sreska skupščina tudi v Čupriji. O političnem položaju je poročal nar. posl. dr. Živojin Popović. Soglasno je bilo sklenjeno, da se imajo v teku februarja obnoviti občinske organizacije v vseh občinah sreza, kjer se to še ni zgodilo.

Za žički srez je sklicana skupščina sreske organizacije za 20. februarja v Kraljevo. Tamošnji poslanec Izidor Živković obiskuje občino za občino in povsod oživlja občinske organizacije. V vrhaski banovini je delo na terenu, ki je bilo v jenskih mesecih izredno živahno, sedaj nekoliko zastalo, ker so snežni zameti močno otežkovali promet. Sicer pa je v tej banovini stranka reorganizirana že v vseh srezih.

Dvoje mnenj

Šef hitlerjevskih organizacij v inozemstvu, nemški državni tajnik von Bohle je bil te dni v Budimpešti, kjer je govoril o dolžnosti Nemcev, ki so državljani tujih držav. »Slovenec« je posvetil temu govoru cel uvodnik in je v njem izrazil svoje zaodčenje, da je g. Bohle tako iskreno izpovedal staro osnovo nemške politike nevnežavanja in notranje razmere tujih držav in poudaril, da so strahotno o pangermanizmu izšli v inozemstvu kot novo sredstvo v boju proti Nemčiji. »Slovenec« izraža svoje prepričanje, da Nemci, ki živijo izven Nemčije, teh resnih besed ne bodo preslišali.

Tako čitamo v jutranji izdaji glasila Kopitarjeve ulice. Opoldanske izdaje istega lista pa objavlja h govoru g. Bohleja sledeči komentar: »Listom je dal obsežno izjavo, v kateri prikriva in olepšuje namene, ki jih imajo organizacije Nemcev v tujini.«

Poziv „Samouprave“

»Samouprava« objavlja po ameriškem bolgarskem listu »Makedonska Tribuna« izveček iz članka h govoru g. Bohleja sledeči komentar: »Listom je dal obsežno izjavo, v kateri prikriva in olepšuje namene, ki jih imajo organizacije Nemcev v tujini.«

»Samouprava« poziva sedaj prof. Jelašića, naj javno pove, ali je res kdaj tak govoril. Njen poziv pa bo najbrž ostal brez odmeva.

Z dežja pod kap

Znani ostri spori v šišenski Električni zadrugi v Ljubljani, o katerih smo ponovno poročali tudi v »Jutru«, imajo svoje odmeve tudi pred sodiščem. V četrtke je bila pred ljubljanskim okrožnim sodiščem razprava proti revizorju Zadrugne zveze g. Tiršu, ki ga je v svojem in v imenu nekaterih drugih zadrugnikov tožil industrijec g. Lajovic, češ da je na decembrskem obnem zboru Električne zadruge vzkliznil: »Mislim, da sem med ljubljanskimi meščani, pa sem med samimi rovarji.« Na razpravi je oboženi revizor Tirš v dokaz, da ni govoril tako, predložil prepis stenografskega zapisnika o poteku zborna. Ako je ta zapisnik točen, je g. Tirš rekel: »Ne posegajte v besedo... Človek bi mislil, da je v Ljubljani v mestnem občinskem svetu! Vedete se kakor v Rovtahu...«

Razprava je bila preložena za štirinajst dni, da se zaslišajo nove prič. Zato se ni gotovo, ali bo sodišče verjelo tožitelju in njegovim pričam, ali pa predložnemu stenografskemu zapisniku. Če se bo zgodilo drugo, bo g. Tirš prišel pač z dežja pod kap, ker potem ne bo imel opravka samo z zadrugniki kot zasebniki, temveč z ljubljanskimi občinskimi svetniki kot javnimi funkcionarji in celo s samim g. županom dr. Adlešičem.

Sv. Blaž povzroči župansko krizo v Dubrovniku

V Dubrovniku obhajajo vsako leto z velikimi svečanostmi praznik sv. Vlah, našega sv. Blaža, ki je zaščitnik dubrovnikega mesta. Tudi letos je župan določil poseben odbor, da pripravi proslavo. Na čelo odbora je postavil dva pristaša JRZ, ki sta katolika, a se štejeta za Srba. To je hudo razburilo dubrovniške mačkove, ki so proglasili imenovanje dveh Srbov, čeprav katolikov, za voditelja proslave kot »izjavitelj Hrvatov« in »skrunjenje tradicij hrvatskega Dubrovnika«. Organizacija HSS je izdala proglas, s katerim poziva dubrovniške Hrvate, naj proslavo praznika sv. Vlah na lastno pest. Pristaši JRZ so zaradi tega poslali v Beograd posebno deputacijo, ki naj bi izposlovala, da bi državne oblasti že enkrat odločno posegle v baje nevezne dubrovniške razmere.

S to intervencijo ni bil zadovoljen dubrovniški župan Rudjer Bracanović, ki je sicer tudi član JRZ, ki pa je nasprotnik »močne roke«, kakršno je šla v Beograd zahtevati ona deputacija. Zato je odločil župansko mesto. Pridrži se mu je tudi podžupan dr. Anton Bucanjić, ki je tudi odstopil.

Tako je slavni Dubrovnik zaradi proslave svojega enako slavnega patrona sv. Vlah čez noč izgubil župana in podžupana.

Katoliški nadškof o režimu ljudske fronte

Pariški nadškof, znani kardinal Verdier, je v sredo sprejel skupino inozemskih novinarjev v Parizu. V svojem nagovoru jim je med drugim rekel:

»V Franciji živimo v režimu svobode. Večkrat nam kdo očita, da z notranji boji tretino narodne sile. Toda, ali ni potrebno, da se neke na svetu narod v katerem lahko pride do izraza in svobodnega razvoja vsa stremjenja in vse sile? Iz tega semena lahko nastanejo samo dobri sadovi, ki nam bo za nje nekoč človeštvo še hvaležno. Ker sem sam rdeč od glave do

Pogrebno društvo in politika

Po dolgih homatijah v pogrebem društvu sv. Antona v Sarajevu bodo v nedeljo volitve novega odbora. Vloženi sta dve listi: oficijelna lista s kanonikom Matijom Bekavcem na čelu in opozicijska lista. Vodja bosanskih mačkovec posl. dr. Šutej je za volitve izdal poseben proglas, ki obsoja delo opozicije in odobrava izključitev njenih voditeljev iz HSS, češ da so kršili strankno disciplino in slogu hrvatskih narodnih vrst. Dr. Šutej obtožuje opozicijo, da je delala sporazumno z nekimi zakulisnimi silami. Končno poziva Hrvate, naj glasujejo za oficijelno listo, katere kandidati so sami ugledni člani HSS.

Zivahno pa je na delu tudi opozicija. Izdala je letake, na katerih dokazuje, da njena borba nima ničesar opraviti s politiko, temveč je naperjena samo proti slabemu

gospodarstvu. Med drugim trdi letak, da je po ugotovitvi uradne revizije prejel predsednik predlamskim iz društvene blagajne okrog 180.000 Din, od tega 160.000 na račun redne plače, pa potem še trinajsto plačo, pa posebej za reprezentacijske izdatke 8.190 Din, za potne stroške 2.800 Din in za posebno uniformo, ko je bil odlikovan od papeža z redom sv. Silvestra, 4.000 Din itd.

Letak vsebuje še celo vrsto slonih trditve, med drugim tudi to, da je bilo dr. Šuteju izplačano iz društvene blagajne več tisočakov za prehrano političnih aretirancev v sarajevskih policijskih zaporih. Zaradi tega vlada v Sarajevu, pa tudi po ostali Bosni izredno veliko zanimanje za potek nedeljskega občnega zbora in zlasti za izid novih volitev.

„Hannibal ante portas!“

Kdor pozna razpoloženje v širokih krogih našega tako zveznega katoliškega političnega tabora, se ne čudi, kako gotovi vodilni krogi poskušajo sebe in svoje prijatelje navdajati z novo korajžo in zanesiti zopet nekaj discipline med stavajoče Slovence. Najbližji politični argument na vseh sestankih te gospode je: »sparkel trka na vrata in če ne boste prišli, nas bo vse skupaj odnesel. Strah za trenutek tu in tam pomaga in mnogi se vdajajo upanju, da bodo »živeci« itak zdržali in da se ne bo zgodila nobena nesreča. Toda ljudje, ki imajo boljše ušesa, čujejo podzemski šum. In tako si je razlagati, da srečujemo danes hudo zaskrbljene obraze, ki so še pred meseci žareli v samozvesti.

O vseh teh stvareh se svedeja javno težko govori. In v Kopitarjevi ulici se mnogo trudi, kako bi svojim dal okrepitveno injekcijo. Ne da bi morali javno priznati pravo stanje stvari. Ostal jim je le še edini recept, da slikajo vrata na steno. In tako smo z mnogo razumevanja prečitali včeraj v »Slovenec« razlago, kako JNS sili v vlado. Nekaj časa je JNS pravi »Slovenec«, v narodnem predstavništvu skušala zavreti plodnosno delo vlade JRZ. Tako n. pr. pri konkordatu. Toda ljudje ki imajo boljše ušesa, čujejo JNS pred celo državo samo razgalil. Ko to ni zaleglo je začela JNS širiti po državi ilegalno literaturo in se je z nizkotnimi klevetami postavila ob stran komunistov. Višek je gonja JNS dosegla v protikonkordatni kampanji, dočim je razočarala vsa pričakovanja »Slovenca«, ko se je o priliki zagrebškega sporazuma s svojim integralizmom potuhnila. Nahuje je bilo baie v Sloveniji, kjer da je JNS poskušala organizirati ljudsko fronto ter skušala z zbiranjem nacionalnih in komunističnih elementov v prošlem sračjem gnezdu pri običajnih volitvah menda porušiti današnji družabni red. Toda slovensko ljudstvo je to sračje gnezdo razgnalo. Sedaj ko so gospode videli, da z nasiljem ne gre, so se kakor pravi »Slovenec«, pričeli bližati tolikrat opljuvani in zasramovani JRZ in njenim voditeljem. Tu je treba ločiti polove in pohore. Polovci delajo svojo politiko, pohori, med katere voditelje se štejejo Demetrović, Popović, Kramer, Banjanin in Andjelčević, pa so pri zadnji spremembi vlade razvijali sami in po svojih prijateljih zelo živahno delavnost, ki naj bi jih privedla vsaj do rahle udeležbe na vladi. Seveda niso prišli v poštev. Nova akcija se je pričela

povodom spremembe v senatu. Tudi tokrat ni bilo mogoče ustreči njihovim željam. Toda vodilna gospoda okrog pohorske ali masonske JNS še ni izgubila upanja. Mrzlično iščejo razpoke v stavbi JRZ, da bi smuknili k zaželeni oblasti. Glasilo Kopitarjeve ulice končno svarače dviga svoj glas in v državniški zaskrbljenosti oznanja vsem tistim, ki bi tega še ne vedeli, kako strahotna obremenitev bi bila za režim, ako bi JNS-arji dobili vpliv na oblast...

S tem svarilom je dosednja svrha »Slovenec« politične domače naloge. Pobožne bralce stresa strah. In znova se uverijo, da je treba disciplina in poplavljenja, ker je Hannibal ante portas, sovražnik pred vrati...

Ni ne de, če se je pri tem zgodila majhna nezgoda. Znana stvar je, da si ljubljanski »Slovenec« in zagrebški »Obzorje« v borbi proti jugoslovanskim nacionalistom krepko medsebojno pomagata in se rada eden na drugega sklicujeta. Tako se je zgodilo tudi tokrat. »Slovenec« se v dokaz, da je točno vse to, kar je napisal, poziva na zagrebškega starino. Izredno poudarja, da so informacije zagrebškega »Obzora« o prizadevanjih g. dr. Kramerja, Banjanina in drugih povsem točne. »Slovenec« pa premalo pazi. V trenutku, ko iz »Obzora« dokazuje Kramerevo »približevalno« politiko, objavlja »Obzorje« svojo »avtentično« informacijo, v kateri zopet najodločnejše zatrjuje, da en del vodstva JNS želi preusmeritev svoje klatke v pravcu sodelovanja z drugimi centralističnimi grupami (pri čemer »Obzorje« svedeja misli predvsem na JRZ). Toda da se zlasti dr. Kramer in Banjanin temu energično protiva...

Svedeja bi »Slovenec« ne ostal dosleden sebi in svoji morali, ako bi pri takih prilikah ne izvele iz svojih ropotarnic svojih masonskih klešč. Akoravno natančno veda JNS, najmanj pa pohorci kakor on, katere nacionalne voditelje obeležuje, nimajo nobene zveze z masonstvom, glasilo Katoliške akcije stalno ponavlja svoje laž o masonih. Da bo v bodoče vendarle imel kaj posla za svoje klešče mu dajemo danes na razpolago avtentično informacijo: Edini politično aktivno delujoči mason v Sloveniji sedi kot ugleden član v banovinskem odboru JRZ za dravsko banovino, torej v najboljši liniji družbi tistih ljudi, ki pišejo in se razburjajo o vplivu masonerije pri političnih nasprotnikih. Pazite, gospodje, da vam se prešipne žil na vratu!

Led porušil niagarski most

New York, 28. jan. br. Sloviti most nad niagarskimi slapovi, ki je veljal za mojstrovino tehnike in so ga zgradili l. 1898, je postal žrtev letošnje nenavadne zime. Po toplih dnevih prejšnjega tedna je v začetku tega tedna zjel vso osrednjo in zapadno Ameriko nov val mraza. Kakor vsako leto, so tudi sedaj niagarski slapovi zamrzli. Zaradi nenavadnega mraza se je led vedno bolj kopičil, tako da so se zbrale nad slapovi cele gore ledu, ki so začele resno ogrožati sloviti jekleni most, ki se je spenjal čez Niagaro v višini 60 m. Včeraj je bil pritisk na most že tako močan, da so se že lezele konstrukcije popolnoma usločile in so že mislili, da je po njem. Na vso moč so z dinamitom in električnimi lomilci rušili ledeni jez in že izsledali, da je most rešen. Pomoči pa je izsledalo, da je most rešen. Pomoči pa je pritisnil nov mraz in vse delo je bilo zaman. Dasi so pri razbijanju ledu zaposlili nad 500 delavcev, mostu niso mogli rešiti. Dasi se je most pod pritiskom le-

dene gmote s silnim trstom sesul. Med oglušajočim ropotom se je podri najprej na ameriški strani, nato se je udri v sredini in končno se je zlomila še jeklena konstrukcija na kanadski strani. V času nesreče je bilo na mostu okrog 300 delavcev. Mnogi izmed njih so našli smrt pod ruševinami. Točno število smrtnih žrtev še ni znano. Led pritiska sedaj na električno, ki je zgrajena pod slapovi. Strela se je že udila in so morali elektrarno z vso naglico izprazniti. Na desetstoletje ljudi je prihitelo od blizu in daleč gledat nenavaden prizor. Škoda cenijo nad milijon dolarjev.

Hud mraz v Ameriki

New York, 28. jan. br. V severni Dakoti so včeraj in danes zabeležili 24 do 32 stopinj pod ničlo. Po dosedaj znanih podatkih je 19 ljudi smrtno. Zaradi silnih snežnih zametov je onemogočen skoraj ves cestni in železniški promet.

Pooblastilo za zakon o banovinskih samoupravah

Beograd, 28. januarja. o. V zvezi s finančnim zakonom, katerega razprava prične te dni v finančnem odboru narodne skupščine, zatrjujejo v parlamentarnih krogih, da je vlada izdelala amandman, ki vsebuje posebno pooblastilo za izdajo uredb o banovinskih samoupravah. Potreba pooblastila se utemeljuje s tem, da je ureditev banovinske samouprave postala nujna in bi bila normalna zakonodajna pot predloga. Na približno enak način se je v letih 1935, 1936 in 1937 izdelovala potreba pooblastila za izdajo tako zvanih političnih zakonov (o tisku, o društvenih in zborovanih ter o volitvah poslancev).

Starši umorili

12 novorojenčkov

Zagreb, 28. jan. o. V Podseriju pri Daruvarju so orožniki danes aretirali zakonca Stojana in Ljubico Ružičevo. Dognali so, da sta po vrsti zakopala vseh svojih 12 otrok. Čim je Ružičeva rodila otroka, ga je njez mož odnesel v bližnji gozd in ga tam pokopal. Orožniki so odklopili zadnjega otroka. Sedaj sta Ružičeva priznala, da sta tudi ostale zakopala v bližini.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: V severnih in zapadnih krajih bo vreme nekoliko topleje, v zahodnih in južnih pa se bo nebo pooblačilo ter bo deževalo odnosno snežilo.

Zagrebška: Nebo se bo pooblačilo. Pričakovati je nekoliko padavin. Temperatura bodo neznatno padla.

Dunaška: Kmalu zopet oblačno, v prednjih Alpah mliejši zapadni zrak s padavinami, v nižinah dež, v gorah sneg, v prostih legah zapadni viharji vetrovi.

Ravnajte lepo z živaljo!

Avstrijski nacisti so pripravljali puč?

Nadaljnje preiskave proti skrajnim nacionalistom — Demanti vesti o demisiji ministra Glaise-Horstenaua

Dunaj, 28. januarja. b. Na pristojnem mestu demantirajo govorice o demisiji notranjega ministra Glaise-Horstenaua, ki vzdržuje zelo ozke zveze z nacionalističnimi elementi. Bolj verjetno je, da bodo nekateri narodnopolitični referenti, ki so znani kot izraziti narodni socialisti, sami izstopili iz domovinske fronte. Demantirajo se tudi vesti, da bi bil v zvezi z dogodki zadnjih dni, zlasti v zvezi z aretacijami nekaterih nacističnih elementov, vložil nemški poslanik protest v znanjem ministrstvu ali pri predsedniku republike Miklasu, kakor so o tem vedeli poročati nekateri inozemski listi.

Razen na Dunaju so tudi lokalne oblasti v ostalih delih države izvršile preiskave pri nacističnih elementih in nekatere izmed njih aretirale. Po aretaciji nacističnega propagandnega šefa dr. Leopolda Tause so prišla na dan nova odkritja o tajni propagandi in je bilo na Dunaju včeraj aretiranih zopet 30 osumljenцев. Nacistični zaupnik za Avstrijo, bivši stotnik Leopold, pri katerem je policija izvršila preiskavo zaradi razgovora z nekim slovaškim novinarjem, je bil ponovno zaslišan. Po nalogu policije se mora stalno javljati pri odrejenih oblasteh. V propagandnem uradu v Teinfaltstrasse zaplenjeni material je zelo kompromitirajoč. Iz njega je med drugim razvidno, da so narodni socialisti organizirali v zadnjem času pravo napadalno brigado (SA-Brigade) in da so dne 11. januarja, ko so se vršila znana legitimistična zborovanja po vsej Avstriji, pripravljali pravi puč. Iz neprevidezni neke skupine, ki je imela za posledico aretacijo 20 nacistov v kavarni Girardi pa je mogla policija pravočasno zaznati za nacistične namere in tako preprečiti hujše posledice.

Pozornost je danes zbudilo uradno sporočilo vlade, da je »Kemera« za pomirjenje, državnega svetnika dr. Seiss-Inquart, ki je pred dnevi postavil vladi štiri pogoje skrajnih nacionalistov za pomirjenje in

sodelovanje, odšel na štirimesečni dopust. Vlada je, kakor znano, njegove predloge odbila.

Še 11 oseb

Dunaj, 28. jan. v. Preiskava proti voditelju propagandnega urada ilegalne narodno socialistične organizacije v Avstriji dr. Tausu je toliko napredovala, da bo dr. Taus v nekaj dneh izročen sodišču. V tej zvezi je dosedaj aretiranih 11 oseb, med njimi upokojeni vladni svetnik Mayer in šofer stotnika Leopolda Stotnik Leopold mora biti obsojen vedno na razpolago. V preiskavi so tudi našli tajno pisavo, v kateri so bili spisani spisi ilegalne organizacije.

Finančni odbor

Beograd, 28. jan. p. Finančni odbor narodne skupščine je danes pričel razpravo o finančnem zakonu. Poloz finančnega ministra je bilo navzočih tudi več drugih ministrstev, ki so dajali pojasnila o določbah finančnega zakona, nanašajočih se na njihove rešore. Narodni poslanci so vložili tudi veliko število amandmanov, o katerih se bo sklepalo naknadno, ker se mora prej izjaviti o njih vlada.

Zaradi nesoglasij, ki so nastala pri vprašanju stopnje za zemljarino, je opozicija zapustila sejo, tako da sedaj razpravlja o finančnem zakonu samo vladna večina.

Po končani razpravi o finančnem zakonu, ki je bil sprejet z glasovi vladne večine, je bilo zaključno glasovanje o celotnem proračunu. Proračun je sprejet s 17 glasovi od 31, kolikor ima finančni odbor članov. Jutri bo izvoljen poročevalec večine.

Volitve v senat

Beograd, 28. jan. p. V prostore senata je sklicana za jutri dopoldne seja glavnega volilnega odbora za senatne volitve. Na tej seji bodo razpravljali o reklamacijah za vpis v volilni imenik.

Naši kraji in ljudje

Na severni meji poje sekira Kakšne bodo posledice podiranja mladih dreves?

Maribor, 27. januarja.

Ob tem času se tudi ob naši severni meji vrši močno nakupovanje raznega lesa. Na obmejnih železniških postajah se kopi- čijo kupi hlodov. Predvsem so to jesenova in orehova debla. Prva plačujejo po 300 do 500 din, druga po 500 do 800 din. Debelost prodanih debel živo priča, v kakšnih življenjskih težavah se nahajajo naši posestniki saj je znano, da bi bili dali stari posestniki vse prej od sebe kakor da bi se bili dotaknili lepih mladih gozdnih dreves, na katere so bili ponosni. Sila gneto stiske je, ki je povzročila, da sega sekira po ne polno zraslih drevesih.

Ta pojav kliče po odpuščanju, ki pa ne more priti s kakšno uredbno ali prepovedjo. Pomisliti je treba, da Slovenske gorice, Ljutomerko in Ptujsko polje in Prekmurje sploh niso gozdne pokrajine. Če pa de se to redko nezrelo gozdno dreve, nas čakajo hude posledice: pomanjkanje lesa

za našo obrt, za našo bližnjo industrijo, nazadovanje privlačnosti naših krajev in pokrajin, s tem tudi tujškega prometa, odpiranje pokrajin vihanjem in nevihtam, da ne govorimo o padcu našega gozdarskega bogastva, ki ga tako radi citiramo ob raznih prilikah. Pogozdovanje je res poleg obvezne prijave poseka večjih površin predpisano toda pogozdovanje šele čez desetletja vrača izgubo!

Zanimivo je sledniti, kdo je nakupovalec tega lesa za inozemstvo. Na severu so to naši Nemci, ki imajo kvečjemu kupne posredovalce-mešetarje Slovence. Vsak izvoz, tako tudi lesni, je vsekakor predmet našega državnega gospodarstva in državnega nadzorstva. Zato nam je nerazumljivo, kako pridejo do tega zaupanja in do dobičkov, ki niso neznačilni, naši gg. Nemci! Ta naša nesrečna severna meja dobiva tudi vsebolj na vseh gospodarskih področjih videz tujčevske eksploatacije.

Dve žrtvi nesreče v Trbovljah Do smrti povežen — Usoden padec v gletino

Trbovlje, 28. januarja.

Kar druga za druga sta včeraj in danes obiskali našo dolino dve nesreči, ki sta vzbudili med prebivalstvom mnogo živga vznburjenja.

Devetnajstletni bipec France Povše, zaposlen pri podjetniku Josipu Hauku v Lokah, je včeraj vozil s konji pa mu je spodrsnilo na zaledeneli cesti. Padel je tako nesrečno, da je priletel prav pod kolo težko naloženega voza. Tovor mu je šel čez prsa in mu prizadejal hude notranje poškodbe, da je obelzel nezavesten. Z večernim vlakom so ranjenca prepeljali v Ljubljano, a tu je na postaji zamaš čaka reševalni avto Povše je med prevozom do Ljubljane izkerval. Tako so ga mogli reševalni avto: Povše je med prevozom do mor je prispela komisija policijske uprave, ugotovila smrt in odredila prevoz trupla v mrtvašnico k Sv. Kristofu. Jutri bodo ne-

srečnega fanta, čigar tragična smrt je vzbudila med vsemi, ki so ga poznali, mnogo iskrene sočutja zagrebli pri Sv. Križu.

Davi pa je prišlo v cementarni TPD do hude obratne nesreče. Tovarna izdeluje cement na zalogo, pa je bil pri magaciniranju materiala zaposlen tudi 25-letni tesar France Lamberger. Po rodu iz Dobrunj pri Ljubljani. Ko so odstranjevali opaž, je imel Lamberger opravka na kakšnih 20 m visokem odru. Na svojo nesrečo je bil toliko neverviden, da je stopil z odru na vezo pri opažu ki se mu je pod s'opnjo vdala, da je omahnil v globočino. Samo srečnemu naključju gre zahvala da je bil tam spodaj kup smeti, pokrit z deskami, ki so ublažile udarec. Lambergerju je zlomilo nogo, dobil pa je tudi hude notranje poškodbe. Z onoldanskim vlakom so ga prepeljali v ljubljansko bolnico.

Ne, ne bo še konca svetá... čprav so ga nekateri s strahom pričakovali

Zadržanje prebivalstva ob pojavu polarne luči je pokazalo marsikatero psihološko zanimivost, značilno za posamezne pokrajine. Pri nas se je zlasti izpričalo veliko človekoljubje, ki se vzgaja v našem gasilstvu. Kajti povsod je bila prva misel, da je nekje nastal velik požar — in kjer gori, tam je treba na pomoč, četudi v deveto vas. No onkraj Sotle se je pokazalo, da so ljudje bolj pobožni, kakor mislimo. Pridno so molili v strahu pred koncem sveta, ponekod so se tudi že pripravljali k procesiam, da izprosijo božje milosti. V južnejših krajih je vzkipel prirojeni temperament. Ljudje so nemirni tekali sem in tja, pa ugibali, kaj se bo zgodilo. Razburjenih in komičnih prizorov je bilo ob polarni luči toliko, da jih je težko opisati.

Se venomer prejemamo poročila iz raznih naših krajev. Tako nam iz Rake na Dolenjskem poroča prijatelj: V torek okrog 21. ure sem pravkar v hiši čital »Jutro, ko začuim gasilski rog Brž skočim iz hiše pogledat, kje gori. Opazim močno svetlobo proti severu in bil sem tudi jaz prepričan, da je za hribom velik požar. Gasilci so že bili pripravljeni z brzgalno za odhod. Vendar se je vnela debata, ker se je žarenie premikalo proti severovzhodu. Trije orožniki so brž zasedli kolesa in pohiteli na višje razgledne točke.

Ob jubileju: levi uspehi toča trpki izgledi

V nedeljo je poteklo 15 let, odkar se je otvorila samostojna ženska bolnišnica v Ljubljani. V tem času je bilo v zavod sprejetih skupno 45.261 žen in sicer 21.525 na ginekološki oddelek in 23.736 na porodniški oddelek. Nad polovico vseh na ginekološki oddelek sprejetih žen je bilo treba operirati.

Zdravniki so izvršili 12.339 operacij, med temi 2.614 laparotomij (prezev trebuha). V porodnišnici je rodilo 22.441 mater in 20.972 zdravih novorojenčkov je zapustilo zavod, v katerem so zagledali luč sveta. V zavodu je umrlo skupno 523 žen, nit življenja so jim preželezi rak, vnetja, različne novotvorbe, okuženja pri porodu in splavih, težke nepravilnosti pri porodu in drugo.

Za zdravljenje bolnic, za negovanje porodnic in novorojenčkov je bolnišnica potrošila v 15 letih približno skupno 22.911.556 din. V to vsoto so všteti vsi izdatki za prehrano, zdravila, plače zdravnikov, uradnikov, strežništva in vsega drugega osebja, vzdrževanje poslopja, instrumentarij itd. Velik del te vsote se je kriš s prispevki žen za oskrbino, vsakokratna nadrejena oblast pa je dodala približno skupno 10.024.302 din. Iz javnih sredstev se je torej potrošilo za vsako sprejeto ženo približno po 18.56 din.

Socialno potrebo bolnišnice dokazuje dejstvo, da se je več kot podvojilo število žen, ki so v tem zavodu iskale zdravja in pomoči. Leta 1923 je bolnišnica sprejela 1892 žen, leta 1936 (v to leto pada višek) na 4068. Leta 1903 je bilo 803 porodov, leta 1936 pa 2106. Rastočemu navelo bolnic in porodnic bolnišnica ni bila več kos. Lasko leto je mogla sprejeti le še 3.371 žen in pod njenim okriljem se je rodilo le še 1700 otrok. Nasprotno letu 1936, je padlo število sprejemov za 401, število porodov pa za 365. Zdravniki so bili prisiljeni, da so zaradi pomanjkanja prostora in gmočnih sredstev s krvavečim srcem odklonili poleg mnogih bolnic tudi 480 nosečih in porodnic. Praznovanje petinastiletnice je tem grenkejša, ker bo treba tudi v prihodnjem letu omejevat sprejem na najnujnejše primere.

Obširneše poročilo o ginekološkem in porodničnem delu ženske bolnišnice v letih 1920 — 1936 je izšlo v posebni knjigi, se dobi po vseh knjigarnah.

Pravice staršev in pravice otrok

Ljubljana, 28. januarja

O pravicah staršev in otrok je predavala s'noči v okviru Splošnega ženskega društva gospa prof. Anica Černejeva.

Malo se govori v zakonih o pravicah otroka kot človeka, matere in očeta kot človeka, vendar so prav te pravice, ki bi se jih morali starši in vzgojitelji dobro zavediti, veliko važnejše od vseh pisanih zakonov.

Najosnovnejša pravica otrokova je, da je spočet v ljubezni, ne v zagonu strasti, v nasilstvu. Pravico ima, da začuti madi plod svojega telesa kot blagoslov, ne pa kot prokletstvo; da ga ob rojstvu sprejme ljubezen in radost, ne strah in obup; da starši sprejmejo njegov spol brez predsodkov in očitkov, kakor nekaj, kar je narava sama določila. Otrok ima pravico, da se rodi zdrav in normalen in da ima potem tudi vse, kar je za njegov zdravi in normalni razvoj neobhodno potrebno. Pravico ima, da ne pozna obupa, ne trpi v družbi drugih otrok pod težkim vtisom manjvrednosti.

Otrok ima pravico, da je otrok, da ne izgubi prehitro in nasilno svojega otroštva. Da čuti odrasel človek v njem svojo sedanjost, pa tudi vso bodočnost, saj je otroštvo pot do človeka, je rast v bodočnost. Otrošnost ni nekaj nepopolnega, kar bi odrasel človek lahko gledal zviška. Otrok je samosvoje, sedanje bitje. Vsaka razvojna doba otrokovega življenja ima svoje pravice.

Otrok ima polno pravico do vzgoje, do izobrazbe ima pravico, da je radoveden, bister, kritičen, da svojo ljubezen svobodno daje ali jo odteguje, da zve resnico, čuje odkrito, kaj je življenje, ko pride čas za to, pravico ima, da se upre, da gre svojo življenjsko pot, išče svoje prijatelje in svojo ljubezen. Kakor imajo starši pravico, da imajo svojega otroka, prav tako ima otrok pravico, da ima svoje starše. Ne samo njihovo skrb in njihove žrtve, temveč njih same. Imeti mora njihov čas, njihovo razumevanje, svoj dom mora imeti pri njih. Najhujše je pač človeku, ki mu pravimo brezdomec.

Starši imajo pravico, da otroka v ljubezni čutijo kot svojega. Da imajo dovolj kruha zase in za otroka. Da kot prirodni otrokovi vzgojitelji nadzorujejo njegovo vzgojo, usmerjajo njegovo življenjsko pot. Da poznajo družbo, v kateri živi njihov otrok, da poznajo njegove učitelje, da sodijo laično v šolski vzgoji, da vedo, kaj je šola, kateri so zaupali svojega otroka. Pravico imajo, da ne dopuščajo nad otrokom nasilja; da se upre vsemu, kar bi škodovalo njegovi čisti mladosti; da je njihov otrok zdrav in da se družba z vso resnostjo posveti telesnemu in duševnemu zdravju njihovega otroka.

Starši imajo pravico, da pričakujejo in želijo ljubezni od otroka. Ne smejo pa nasilno voditi njegove poti, lomiti njegove volje; z lastnim žalostnim spoznanjem o ljudeh in življenju greniti otrokove mladosti, ne smejo prehitro in nasilno raniti njegovega optimizma in vere v lepoto življenja.

Starši nimajo pravice, da s prepričim in medsebojnimi očitki delajo otroku dom neznošen. Zlasti pa ne smejo z lastnim delom koptičiti bogastva za otroka, da njemu ne bi bilo potrebno delati, ker mu s tem samo škodujejo. Saj je delo tisto, ki človeka plemeniti in niče nima pravice izogibati se delu.

Starši ne smejo s preveč občutenim nadzorstvom kratiiti otroku svobode, nimajo pravice od otroka zahtevati kakršnihkoli žrtv. Malo pravic imajo starši do otroka, pa niti te ne, da bi zahtevali od otroka ljubezni in hvalečnosti. Saj je otrok seme njihove pomladi, ki so jo pustili polno dozoreti in to seme je novo življenje, ki mora hoditi svojo pot.

Vendar, če bodo starši spoznali otrokove pravice in mu jih priznali; če se bodo zavedali v polni meri tudi svojih pravic in dolžnosti do otroka in ga skušali razumeti ter mu biti svetovalci in vodniki, bodo od njega dobili tudi vse to, česar si želijo, zlasti pa otrokovo zaupanje in ljubezen.

Lep dar: Zgodbe brez groze

Spomini na Branislava Nušića

Jugoslovenski novinarji z Branislavom Nušićem (sredi prve vrste) v Pragi pred spomenikom Jana Husa. Slovenski udeleženci eksekurzijske so bili gg. Pustoslavšek, dr. Lah, Gabrček, Podraž in Zobeč

S posebnim veseljem smo slovenski udeleženci eksekurzijske jugoslovenskih novinarjev v Češkoslovaško spomlad leta 1921. sprejeli vesa, da bo vodja našega potovanja po bratski Češkoslovaški republikli Branislav Nušić. To nam je bilo porok, da bodo dnevi, ki jih bomo prebili v zlati Pragi in v drugih mestih Češkoslovaške, izredno prijetni. Ko smo se v Zidanem mostu pridružili ostali ekipi jugoslovenskih novinarjev, ki so prišli iz Zagreba, Beograda, Sarajeva in Splita, smo takoj opazili, da posveča Branislav slovenskim članom eksekurzijske posebno pozornost. Naravno je, da smo postanele v vsaki postaji porablili za to, da smo se v postajnih restavracijah okrepčali za dolgo pot. Nušić se je tudi zavedal svoje dolžnosti, da čuva nad svojimi ovčicami in venomer smo čuli njegove klice: »Slovenci, pazite, da ne boste za — mudili!»

Lepo uspela svetosavska beseda Udeležili so se je številni odlični gostje

Ljubljana, 28. januarja.

Na svečan način so bile s'noči zaključene tradicionalne prireditve v proslavo svetosavskega dne v veliki dvorani Zvezde, kjer je ljubljanska pravoslavna cerkevna občina priredila besedo z izbranim koncertnim programom in plesom. Vabilu so se odzvali številni predstavniki ljubljanskih nacionalnih krogov in svetosavska beseda je nudila krasno sliko pravega jugoslovenskega razpoloženja.

Številne odlične goste so pri vrodu v dvorano pozdravili domačin ravnatelj podružnice Zanatske banke g. Rajko Ogrin, predsednik ljubljanske cerkevne občine g. prof. Ljuba Jurkovič in prota Budimir. Med drugimi so bili navzoči: div. general Laza Tonič, njegov pomočnik general Dušan Dodič, komandant artiljerije general Pavlovič, komandant kamniške smodnišnice general Krstić, komandant vojaškega okrožja polkovnik Zivanović z vsemi komandanti ljubljanskih polkov in številnimi oficirji ljubljanske garnizije. Civilne oblasti sta zastopala podban dr. Majcen in župan dr. Adlešič. Bili so tu francoski konzul g. Remerand, češkoslovaški konzul g. Mišovský, danski honorarni konzul g. Knez. Nadalje minister dr. Kramer, bivši ban dr. Puc, bivši podban dr. Pirkmajer, rektor ljubljanske univ. dr. Kušej, dekan prof. Savojic, številni univerzitetni profesorji, člani ruske kolonije z univerzitetnim prof. dr. Bubnovom na čelu, poslanec Rajko Turk, prvomestnik CMD ing. Mačkovšek, predsednik JČ lige dr. Stare, starokatoliški župnik g. Lavrine in evangelijski župnik dr. Schäfer, predsednik Rdečega križa dr. Fetihi, ravnatelj dr. Lokar in dr. Pirjevec, predsednik dobrovoljcev prof. Jeras, industrialec predsednik Fran Bonač, generalni

tajnik TPD Pogačnik in mnogi zastop. okolstva.

Odlično občinstvo je s pozornostjo sledilo izvedbi programa. Stojte je poslušalo Mokrancjevo »Himno sv. Savi«, ki jo je zapel mešani zbor pravoslavne cerkevne občine pod vodstvom g. Premelča. Sledila je Alahjeva »Heruvika«, Gospodična Lilijana Korunovičeva je zapela Biničeva »Grivno«, Pavličičeva »Ciciban cicufaj« in Bajičeva »Ala nešto«. Pri klavirju jo je spremljal g. Zupančič. Moški pevski zbor »Sloga«, ki ga je na klavirju spremljal g. Demšar je zapel Devovi »Zar je morala doč« in »Tihi vetar od morja« in Mokrancjevo »Mirjanec«. Gdč. Vida Rudolfova je zapela nato Mokrancjevo »Pušči me« in »Maro resavkinjo« ter Manojlovičeva »Sano duša, Sano«. Program je zaključili mešani pevski zbor z Milojčičeva »Leptir in ruža«. Za vse točke programa je občinstvo nagradilo izvajalce s prisrčnim aplavzom, pevke pa so bile za užitek, ki so mu ga nudile, nagrajene z lepimi šopki cvetja.

Kolo, ki je sledilo oficelnemu sporedu, je otvoril domačin g. Ogrin z gospo generalovo Dodičevo. Ves večer je potekel v živahni zabavi, mlado in staro se je posvečalo plesu. Prevladovalo je kolo, ki je zanj vladalo vsestransko navdušenje. O polnoči so se zopet oglašili pod vodstvom g. Premelča pevci »Sloga«, burno nagrajani za lepo petje.

Proslava, ki jo je pravoslavna cerkevna občina priredila v korist dobrodelnega »Fonda sv. Savi« za pomoč bolnim otrokom in bednim dijakom in v korist »Fonda za notranjo ureditev pravoslavne cerkve sv. bratov Cirila in Metoda v Ljubljani«, je tako moralno kakor gmočno izvrstno uspela.

Truplo neznanca na progi pri Kranju Identitete doslej še niso mogli ugotoviti

Kranj, 28. januarja.

Železniški čuvaj je davi na progi blizu Druvalke pri Kranju našel truplo mladega moškega, ki je našel smrt po vsej priklji pod kolesi s'nočnega brzovlaka.

O najdbi je obvestil železniško postajo, odtod pa so poklicali orožnike, ki so takoj prihiteli na kraj nesrečne smrti. Našli so tam truplo 20 do 22 let starega fanta, ki mu je bil vlak glavo dobesedno odrezal. Njegove identitete in tega, kako je prišlo do tragične smrti, pa orožniki kljub marljivemu poizvedovanju še do večera niso mogli dognati.

Noč ciganskega svatovanja Prodal je prašiča in vino in bil povabljen na gostijo

Mirna peč, 28. januarja.

Predpusť je v deželi, mnogim je prinesel veselja, mnogim tudi skrbi, ki se ublažijo šele takrat, ko se mladenič in mladenka kot mož in žena vratača iz cerkve k polno obloženim mizi, kjer potem posedita z gosti pozno v noč, ali morda po stari navadi tudi kar cela dva dneva. Na Dolenjskem vemo, da so tako običaji tudi pri ciganih, samo s to razliko, da zaročena ne gresta v cerkev, marveč da poroko opravijo kar »doma«. Prav te dni je bila taka slovesnost v Kačji ridi, med Mirno pečjo in Novim mestom.

Neki kmet je peljal dva prašiča iz Novega mesta domov, ker jih ni prodal. V gozdu ga ustavila dva cigana. Pričelo se je barantanje za prašiča, naposled so se pogodili za 500 din. Vendar je kmet moral dati povrhu še 10 litrov vina, kar je rade volje storil, saj računalo vino samo po 3 dinu liter. Cigani so mu pošteno odšteli denar, vzeli prašiča z voza in ju na mestu zaklali. Kmet se je kmalu nato vrnil z vinom in brž se je pričela gostija, h kateri je bil povabljen tudi kmet, ki se je iz radovednosti voljno odzval. Velike kose mesa so cigani vrteli na ražnju, da se je širil po gozdu prijeten vonj. Ženin in nevesta sta pridno tiščala skupaj in se mastila s slastno pečenko ter sta prigrizke korajžno zalivala z vinom. Ciganska tovaršija je veselo rajala okoli njiju. Starjši cigan je igral na orglice. Že dobro podkovana z jedjo in pljačo sta se dvignila ženin in nevesta in se nekajkrat zavrtela okoli muzikanta. Zda se je pričel poročni obred. Star cigan, nevestin oče, se je prikazal s precej velikim glinastim loncem v roki, lonec je bil ves zvezan z žico. Posta-

vil ga je na tla. Nato je dajal ženinu potrebne nauke kako ljubeznjivo mu je ravnati z nevesto. Takoj nato so pričeli plešati okoli lonca, dokler ga ni ženin prijel in ga treščil ob tla. Toda lonec se — v veliko veselje ciganov — ni razletel. Zadovoljen ga je ženin vnovič vrgel ob tla, zdaj se je pa lonec razbil v sto kosov. To pomeni: če bi se bil lonec že prvi pot zdrobil, bi zakon ne bil srečen. V drugo jima je pa lonec zagotovil mnogo sreče v zakonu.

Poročni obred je bil s tem v glavnem opravljen. Ženin in nevesta se nista po današnji modi podala na poročno potovanje, saj tega stopa imela še dovolj, marveč so se po poroki spet pričele gostije, ki so se zavlekle pozno v noč, takorekoč do sivega jutra.

HVALA BOGU

Ze davno je minila polnoč, a gospa Jera še zmerom sedi in čaka svojega moža, ki je šel na sejo. Besna je in premišlja, kako bi ga kaznovala. Nazadnje, ko zaslisi njegovo opotekanje in spikanje po stopnicah, se zavije v belo ruho in stopi preden.

»Kdo je?« vpraša prestrašeni mož, ki na temnih stopnicah ni dobro videl.

»Duh!« odvrne žena z globokim glasom.

»Duh? Hvala bogu, misli sem že, da je moja žena.« se oddahne mož.

IZ NOVE POLITIKE NA VZHODU

Japonski admiral: »Pošljite takoj na angleško križarko petdeset bomb, angleški vladi pa dve opravičili.«

žem govorniškem triumfu in vsi so mu navdušeno ploskali.

Mnogokrat je seveda tudi govoril o koridoru med nami in CSR, ki je bil takrat na dnevnem redu. Ko pa smo prišli v Bratislavo, je rekel, da mu je koridora dosti in za govornika je bil določen tovariš Makale. V govorniškem poletu je zagrmel: — Če nam tega koridora ne dajo, ga bomo sami naredili s puško in topovi!

Ano, ano, nazdar! — Je zaorilo iz množice, hudomušni Nušić pa se je oglasil za govornikovim hrbtom.

— Situacija postaja kritična, Makale napoveduje vojno.

Makale je pozneje dejal, da ni vedel, kako je zaradi te opazke svoj govor zaključil.

V Moravski Ostravi je Nušić pripovedoval, kako se je poslovil od avstrijske monarhije. Stara Avstrija je Nušića dobro poznala kot enega izmed svojih največjih nasprotnikov, saj Nušić svojega sovražstva do te zlobne hinavke in nepobisljive zatiralke slovenskih narodov ni prikrival in v Srbiji je bil mnogokrat vodja demonstracij proti Avstriji. Monarhija ga je imela na pikli in pretila mu je, da ga bo zaprla, če se spet prikaže na njenih tleh. Nušić pa je že od nekdaj rad potoval k svojim jugoslovenskim bratom, kjer je imel povsod mnogo prijateljev in oboževalcev. Vendar do aretacije ni prišlo. Na banketu v Moravski Ostravi je Nušić to takole razložil:

— Če pogledam na zemljevid, se mi zdi, da je to severna točka bivše monarhije. Tam pri nas je bila njena južna točka. Tam sem v rajno monarhijo prihajal tudi jaz, dasi se mi je zdelo, da me nič rada ne vidi. Ko sem zadnjič odhajal iz nje, mi je rekla monarhija, »Branislav, glej, da se do smrti veš ne vidiš, ker sicer ti ne bo dobro...« Jaz sem mislil, da misli monarhija na mojo smrt, a zdaj vidim, da je

mislila na svojo. Ona je umrla, jaz sem tu in glejte, meni je dobro!

Nušić je bil takrat star že 57 let in vsi so morali občudovati njegovo čilost. Češkoslovaška vlada nam je dala na razpolago poseben vlak z udobnimi spalnimi vozovi, katerim je bil seveda priključen tudi jedilni voz. In ko smo zvečer po utrudljivem ogledovanju znamenitosti v raznih krajih Češkoslovaške hoteli oditi k počitku, se je pojavil popolnoma čil Branislav Nušić ter nas povabil na pomenek v jedilni voz. Tudi najmlajši med nami so bili utrujeni, a vsi so se z veseljem udeleževali teh razgovorov. Čudili smo se, da je bil naš Branislav vedno najbolj svež med vsemi. Pa smo kmalu rešili to uganko. Hudomušni Nušić je vsak dan, ko je na banketu opoldne sproti češkoslovaškemu narodu pozdrave jugoslovenskega naroda, neznamo kam izginil. Pojavil se je šele zvečer ter čil in zdrav prevzel vodstvo »železne brigade«, kakor smo krstili krožek novinarjev, ki so v jedilnem vozu ob dobri kapljici rujnega vina izmenjali svoje vtise vsakega dneva. Nušić se je tudi deni utrudil pri ogledovanju raznih znamenitosti, toda vsakodnevno popoldansko spanje mu je dalo potrebno moč, da je zvečer prevzel vodstvo »železne brigade«.

Nočni pomenki »železne brigade« v jedilnem vozu so bili nekaka kritika posameznih članov eksekurzijske. Nušić si je čez dan delal beležke o ugodnih in neugodnih straneh članov eksekurzijske ter nam ponoči serviral svoja opazovanja v duhoviti obliki, kakor je to znal samo on. Mnogo lepih besed smo slišali, utakniti pa smo morali v žep tuži marsikatero grajo, ki nam jo je izrekel vedno s finim humorjem.

Ravno v teh prijateljskih razgovorih, pri katerih članovi ravno niso bili zadnji, smo spoznali, kako iskreno ljubi Branislav Nušić Slovence. Videli smo, da imamo Slovenci, zlasti slovenski novinarji, v Branislavu Nušiću pravega prijatelja.

T. Z.

Domače vesti

* Otvoritev svečanosti starodavne Bokelj-ske mornarice. V četrtek popoldne so se pri-čele priredbe ob 24. obletnici izstavitve iz vseh delov Boke tradicionalne slavnosti Bokeljske mornarice. Zazvonili so zvonovi kotorske cerkve sv. Tripuna in mali admiral Bokelj-ske mornarice, 14letni Božo Brajak je po starem pravilniku dal znak za otvoritev slav-nosti. Ko je deček nazdravil prazniku sloge, sreče in ljubezni, je zaplapolala zastava ko-torskega zaščitnika sv. Tripuna, ki jo z ena-kimi slavnostmi razvijajo že 11 stoletij. Otvoriti svečanosti so prisostvovali številni za-stopniki in odposlanci vojaških in civilnih ob-lasti ter občin cele Boke. Glavne slavnosti bodo 2. februarja, ko bo v mornarice na-stopila v svojih starodavnih nošah ter zaigrala svojo kolo.

Legija koroskih borcev sporila svojim članom in nečlanom: Predstavniki Zveze leg-ionarjev za osebo voditelja severnih krajev, v kateri je vključena tudi naša organizacija, so se pretekli teden vrnili iz Beograda. Akcija glede uresničevanja naših zahtev je v te-ku. Ker so v ta namen potrebni tudi sta-tistični podatki, pozivamo zadnjič vse re-flektante na priznanje dobrovoljstva, da se do 25. februarja zanesljivo javijo glavnemu odboru LKB v Ljubljani. Pred škofijo 18-1. pismo ali ustmeno ob delavniški med 17. in 19. uro. Glavni odbor na more obveščati o tem vsakega posameznika deloma zaradi o-znanja bivališča, deloma pa tudi zaradi pre-vozne potne in drugih ovir tehničnega zna-čaja. Smatrate to vseh za poslednja va-žilo k prijavi. Za pismen odgovor in po-jasnila priložite znamko za 2 din. Popisova-nje reflektantov se bo definitivno zaključilo 25. februarja. Legija smatra, da je s tem izpolnila svojo tovariško dolžnost in odkla-nja odgovornost za škodo, ki bi nastala po-sledično zaradi očitne nepravilnosti.

Pri motnjah v prebavi, napihnjenosti, vzpehanju in zgagi, povzročeni po trdi stolidi, je najbolje vzeti zvečer pol čaše naravnega »Franz-Josef«-ovega grenčice in zjutraj 2-3 žlice želodec isto količino. Prava »Franz-Josef«-ova voda se je vedno izkazala za popolnoma zanesljivo sred-stvo za izboljšanje črevesja.

Oziroma št. 15. 885/38

* Na svetovni slavi v Narodnem domu v Ljubljani v četrtek dopoldne je slav-nostni govornik, novinar g. Milan Rakotič, citiral tudi Mrzelovo knjigo »Bog v Trbov-ljahu« (založba »Trbovlje«). Ljubljana. Gajeva 9: cena kartoniranemu izvodu 60, vezanemu 20 biblijska izdaja 150 din). Da bi pla-telj nazorno pokazal, je rekel med drugim, kako daleč smo zašli s prave poti je pri-vedel Boga na zemljo in ga povedel skozi križe in težave našega vsakdanjega življenja. Ko je Bog videl vse grozote naše moralne propalosti, je zadržal v svoji blaženi duši in dopustil, da ga nasilniki in oboževalci zatele taletu drugi križajo. Šele tedaj je prišlo nekaj tisočev duš do spoznanja, da so zatele obupno klicati: »Vzeli so nam Boga! Vrnite nam Boga! Gospoda, z vidika svo-je lastnega moralnega razpada bi morali tudi mi klicati kakor ti trbovljski rudarji, naj nam vrne Boga, ki so nam ga vzeli.

* Društvo Zagrebških Slovencev »Narodni dom« v Zagrebu poziva svoje člane na VIII. redni občni zbor, ki bo v nedeljo 30. t. m. ob 9. v društvenih prostorih, Kraljice Marije ulica 3, z dnevnim redom: pozdrav predsednika, branje in overevanje zapisni-ka VII. rednega občnega zbora, poročila tajnika, blagajnika, knjižničarja in nadzorne-ga odbora, sklep o absolutoriju, volitev no-vega predsednika in odbora, razpisilnica in nadzornega odbora, sprememba društvenih pravil, situiranosti. Dolžnost vsakega člana je, da se zbora udeležijo, ker je v interesu društva samega, da se jih čim več udeleži volitev novega odbora.

* Upokoje se lahko vozijo do 20 km brez izkoriščenja 24 voženj na leto. Upo-kojeni državni in banovinski uslužbeni ter duhovniki in njihovi družinski člani uživajo na železnicih in brodocih v državni eksploataciji pravico do neomejene-ga števila potovanj s 50% popustom v re-lacijah do vključno 20 km. Ta potova-nja se ne računajo v število 24 voženj s 50% popustom v poljubnem razredu in s poljubno vrsto vlaka, do katerih imajo še pravico po splošnem pravilniku o povla-šeni vožnji in prevozu iz leta 1936, z vsemi dopolnitvami in spremembami do vključno 9. 12. 1937.

* Nov par vlakov na progi Ljubljana - Grosuplje. Pričenši od 3. februarja dalje vozi na progi Ljubljana gl. kol. - Grosuplje nov par potniških vlakov in sicer samo ob delavniški po sledečem voznom redu: Od-hod iz Ljubljane gl. kol. ob 11.05, prihod v Grosuplje ob 11.44. Povratek iz Grosuplje ob 12.11, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 12.42.

* Novo niško predmetje. Slovesno so kr-stili novo niško predmetje na ime Predmet-je kralja Petra II. Prve hiše tega predmet-ja so bile zgrajene leta 1934, zdaj pa jih je že 320. To so lične male hišice in njih lastni-ki so po večini delavci in skromni državni in privatni uslužbeni. Med slavnostjo so bi-le prirejene prišne ovacije Nj. Vel. kralju in njegovemu domu.

* Premikanje velikega zemljiškega kom-pleksa v Sremski. Pri Sremskih Karlovcih se premika zemlja proti vasi Čortanovcu in je tako ogrožena tudi železniška proga na raz-daljo kakih 500 m. Že lani so opazili, da se zemlja tam polagoma znižuje, a tudi struga Dunava se je v zadnjih letih močno premak-nila k železniški progi. Že lani novembra se je začela zemlja premikati in so se takoj lo-tili dela, da bi premikanje ustavili. Zdaj je nastopilo premikanje zemlje še v večjem ob-segu in to baš med železniško progo in me-dnarodno avtomobilsko cesto. Dve hiši sta se že porušili, štiri pa so močno poškodovane. Po mnenju strokovnjakov povzročajo pre-mikanje zemlje Dunav in poltanske vode. Mo-bilizirali so večje skupine delavcev, ki pod vodstvom inženjerjev grada ob otoci na du-navski strani nasip, na drugi strani proge pa kopljejo tako zvane drenazne kanale za zbiranje vode.

* Posledice zadnjih poplav v Sremski Mi-trovici. Med zadnjimi poplavami je voda za-lila v Sremski Mitrovici več hiš v onih uli-čah, ki so blizu savske oke. Voda je stala v hišah po več dni ter izpodkopala in raz-močila zidove. Mnoge hiše so se že poru-šile, nekatere pa so tako poškodovane, da jih bo treba podreti. Tri posone so pote-gnili iz vode blizu Mitrovici, 12 pa jih je vo-da odnesla v Dunav. Srečno so vse polovici in že prepeljali v Mitrovico. Most bodo spet sestavili in tako uredili promet med Sremom in Matvo. Razdeljanje mostu pa je vendarle povzročilo mitroviški občini za kakih 100.000 din škodo.

* Lastnik zgodovinske sarajevske gostilne je umrl. Pri svojih sorodnikih v Mostarju je umrl bivši sarajevski gostilničar Branko Semiz. Čigar gostilna je kot shajliške mla-dih nacionalnih revolucionarjev postala zo-godovinska. Mnogi detajli pripravi in tudi sa-mega vitovdanskega atentata v Sarajevu so tesno zvezani s to gostilno. Princip in drugi zaročniki so v njej mnogokrat zborovali. Po atentatu so seveda tudi gostilničarja Branka zaprli in več let so ga imeli za talca pri vojaških transportih. Ni knjige o sarajev-skem atentatu, v kateri ni bila imenovana Semizova gostilna. Pokojni Branko se je šele pred nekaj leti umaknil v svoj roj-stni kraj, prej pa je vneto skrbel za svoje goste, sarajevske intelektualce, ki so se vsak večer shajali v njegovi gostilni.

* Obklebi in klobuke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

III. DEL VELIKE TRILOGIJE ČLOVEŠTVA:

VELEFILM SEDANJOSTI, ki so ga zadnji dogodki na daljnem vzhodu potisnili v zgodovinsko ospredje vsemu svetu!

DOBRA ZEMLJA - KRIK VZHODA

PAUL MUNI

REZERVIRAJTE VSTOPNICE

KINO MATICA

Tel. 21-24

Radl ogromne dolžine filma, predstave danes ob 16., 19. in 21.30 uri.

* Novi grobovi. V Ljubljani je v četrtek preminil g. Aleksander Lukež, dentist-teh-nik. Pokojnika, ki je bil vso dobo svojega udejstvovanja odlični nacionalni torek in Sokol bodo blagoslovili danes ob 15. pred mrtvašnico na Vidovdanski cesti, nakar ga prepeljejo k večnemu počitku v Grosuplje. — Po kratki in mučni bolezni je umrla ga. Katarina Mikluš, Danes ob 15. bodo blago pokopali spremili iz mrtvaške veže. Stara pot št. 2, na pokopališču k Sv. Križu. — V večeršnji osmrtnici je bilo napadeno tiskano ime pokojnika, ki se pravilno glasi Franc Fendre (ne Sendre). Neljubno tiskovno po-moto s tem popravljamo. — Bodi blagin po-konikom ohranjen lep spomin, preostali žalostnim naše iskreno sožalje!

SAMOBIVCE

vseh slojev, prosimo, da nam v lastnem interesu z dopisnico javijo svoj točen naslov, nakar sledi brezplačna pošt. po-šiljka. Dopise nasloviti na: KONBINOS, Maribor, pošt. predal 70.

* Na ples vabi predpust. Z užitekno plešete, če negujete telo in noge s Sano-podom. Jd odpravi tudi vnoj po potu. Zah-tevajte v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Drogerija Jendčigaj, Ljubljana. Dov. Min. nar. zdr. 31316.

Iz Ljubljane

u— Tečaj bolgarskega jezika. Akad. sekcija Jugoslovenske lige bo priredila pod strokovnim vodstvom bolgarskih akademikov 3 mesečni tečaj bolgarskega jezika, h kateremu vabimo vse prijatelje južnoslovenskega zblizanja, posebno pa tiste, ki nameravajo v bližnji bodočnosti obiskati Bolgarijo. Posebne važnosti bo tečaj za interese za enomesečno leto-vanje v Varni, ki ga bo v juliju ali avgu-stu priredila A. S. J. B. Lige. Podroben raspis letovanja sledi, danes pa opozarja-mo interese na tečaj, ki se bo pričel konec februarja. Tečaj bo brezplačen. Pri-jave je poslati do 8. febr. na naslov: Akad. Sek. Jug.-Bol. Lige, Univerza, Ljubljana. Kraj in čas sestanka tečajni-kov v srhu podrobnejšega dogovora bo-sta pravčasno objavljeni v časopisih.

u— Prof. Marica Vogelnik bo poučevala v II. semestru klavir samo privatno in sprejema nove učence vsako dopoldne od 10. do 13. Gledališka ul. 16/VI.

u— Ljubljanski Sokol obvešča svoje članstvo, da je preminel njega dolgoletni član brat Aleksander Lukež. Poslovili se bomo za vedno od njega danes 29. t. m. pred mrtvaško vežo na Vidovdanski cesti, nakar bo truplo blagoslovilo in prepeljano na terno pokopališče na Grosupljem. Na-šemu ljubemu bratu časten spomin.

u— JNAK Edinstvo. Prelajna seja bo v ponedeljek 31. t. m. Udeležba za stare in nove oblikovne obvezne. Predsednik.

u— Tekmovanje kuhanje v Zagrebu, lica 44. Dom kola domaćica bo od 31. t. m. do 5. februarja. Vabimo slovenske go-spodinje, da se udeležijo zanimive tekme z dragocennimi dobrotami. Pomošila daje Zve-za gospodinj. Gradišče 14.

u— Slasčičarska prireditel s plesom bo 29. t. m. v hotelu Miklič. Sodeluje goiba dravske divizije.

u— Namesto venca na grob dr. A. Ser-ka je darovala ga. Mica Pehaničeva, so-pruga univ. prof., 150 din v sklad dr. A. Serka. Darovi za ta sklad se sprejemajo na naslov: Društvo medicincev, št. ček. računa II. 894 pri pošt. hranilnici v Ljubljani.

u— Sleparije po telefonu brez konea in kraja. Pred dnevi smo poročali o aretaciji mladega Ljubljancina, ki se je že nekajkrat prebil skozi brdke dneve svojega življenja s tem, da je pri raznih velikih tveganjih v mestu po telefonu fingiral večja naročila, si prilaštil blago, ga po smešno nizki ceni pro-dal dalje in izkupiček zasebeval. Ni še dol-go tega, ko je fant na čelu družice podiet-nih pajdašev za težke desetstotake osleparil ugledno ljubljansko podjetje, a komaj je ka-zen odesel: se je lotil dela na novo. Da pa je njegov vzgled spravil na noge še vrsto drugih malih in velikih sleparčkov, nam zgovorno izpričuje dejstvo, da se sleparska naročila po telefonih množijo še zdaj. Čeprav je s enim svojih najbližjih sodelavcev spet za-zapal. Tako je te dni nekdo telefonsko pro-dajalni Gospodarske zveze na Tyrševi cesti, nai za nekoga trgovca iz Mirne peči na Do-lenjskem dostavilo večjo količino špecerij-skega blaga v neko gostilno v Florjanski ulici. To blago je v gostilni prevzel mladiš-ki, lepo oblačen, sloke postave. Kmalu zatem je dobila telefonsko naročilo za do-bavo špecerijskega blaga v vrednosti okrog 3000 Din Sarabonova trgovina. Naročnik se je spet predstavil kot trgovec iz Mirne peči, blago pa si je dal dostaviti v neko gostilno na Celovski cesti. Po tovor je prišel pozneje neki možki z ročnim vozilom. V obeh pri-merih je prišla sleparija na dan šele, ko sta dobavitelja trgovca na čigar ime se je naročilo glasilo, skušala dostaviti račun. Mnogoča prevar po telefonu, ki smo jih do-živeli zadnji čas, bo dala našim trgovcem najbrž dovolj izkušnje, da v prihodnje ne bodo več nasedali.

SPORTNI PLES

MOTOKLUBA ILIRIJE

12. februarja — Miklič

u— Velika tatvina zlatnine. V stanovanje ge. Ane Dobnikarjeve na Poljanski cesti 25 se je v času, ko nikogar ni bilo doma, pri-plazil neznan tat, napravil natančno hišno preiskavo in odnesel za cel kup srebrnine in zlatnine. Med drugim je z njim izginila zlata ovratna verižica, dve srebrni damski verižici, par velikih zlatih uhanov, par ma-lih uhanov, srebrna pas od narodne noše, zlata damska dvokrovnica ura, črna denarni-ca z nekaj srebrnih kron in avstrijskih ko-vancev, zlatnikom za 10 kron in srebrnim dolarjem. Pod perilom je vionilec našel sa-tuljo, v kateri je bilo za okrog 1000 din ko-vancev. Lastnica je oškodovana v celem za okrog 5000 din.

u— V avtobusu, s katerim se peljejo te-čajniki smučarskega tečaja Zveze za tujski promet na Kočevje, je nekaj praznih mest. Vremenska poročila s Kočevja javljajo, da je vreme lepo in solčno in da je zapadlo 40 cm novega suhega snega. Prijave sprejema do 13. biljetarna Putnik. (Izjemoma do 13. odprto).

u— Danes plesna vaja Akademike Ja-draške straže v Trgovčnem domu, točno ob 8. uri. Vodi g. Jenko. Igra Adamič.

Iz Celja

u— Franc Fendre t. V celjski bolnišnici je umrl v četrtek ob 18.15 po daljšem trp-ljenju v starosti 39 let g. Franc Fendre, sreski tajnik v Gornjem gradu. Pokojni se je, kakor smo poročali, šele 17. t. m. po-ročil v celjski bolnišnici z gđ. Fanišo Remsetovo iz Gornjega grada. Fendre je služboval mnogo let v Smarju pri Jelšah, od koder je bil premeščen v Gornji grad. Bil je značilen in odlično naroden mož ter vzoren uradnik. Pogreb bo danes ob 11. dopoldne v St. Juriju ob juž. žel. Pokoj-nemu bodi ohranjen lep spomin, težko pri-zadetim svojim naše iskreno sožalje!

KINO UNION.

Godba, petje, ples, razkošje in lepota, vse to je združeno v filmu

»PREMIJER«.

V glavni vlogi Zarah Leander, Karl Martell, Attila Hörbiger, Theo Lingner.

u—Zupaničeva proslava v Celju. Na ljudskem vseučilišču v ponedeljek ne bo predavanja, pač pa bo priredilo ljudsko vseučilišče v četrtek 3. februarja ob 20. v Narodnem domu proslavo 60-letnice Otona Zupaničeve. Pri proslavi bosta sodelovala gg. dr. A. Slodnjak s predavanjem in re-žiser Narodnega gledališča v Ljubljani Ci-til Debevec z recitacijami značilnih Zu-paničevih pesmi.

KINO METROPOL.

Danes premiera prekrasnega filma

»KRALJEV TENOR«

po istoimenski operi »Der Postillon von Longjumeau«. V glavni vlogi: Willy Eich-enberger, Lucie Englisch, Leo Slezacek.

u— Nesreča v rudniku. V četrtek se je ponesrečil v rudniku v Pečovniku 19-letni delavec Anton Završek z Zvodnega pri Te-harju. Pri delu ga je podsulo, pri čemer je dobil hude notranje poškodbe. Završka so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Iz Maribora

u— Svetovsaki večer v Unionu je kras-no uspel. Na četrtekovnem koncertu, ki ga je priredila pravoslavna cerkevna občina, so želi vsi nastopajoči prodorem uspeh, predvsem koncertna pevka gđ. Sonja Skapinova s svojim lirčnim sopranom, ljubljanski baritonist Aleksander Kolacio, nadalje mešani zbor Glasbene matice pod vodstvom prof. Vrabca, orkester vojne muzike 45. pp., pomnožen s civilnim god-beniki pod vodstvom kapelnika Jiranke ter godalni kvartet vojaške godbe. Spo-red se je pričel s himno sv. Save, zaklju-čil pa z Mirkovo »Jugoslovensko rapo-ditjo«. Svetovsaki koncert so počastili tu-di mariborski odličnik polkovnik Rado-vočanovič kot zastopnik mestnega povelj-nika, poveljnik 45. pešpolka polkovnik Božović, poveljnik 32. topolka polkov-nik Kiler, poveljnik 80. na raz. oddelka

podpolkovnik Gašić, garnizonar podpol-kovnik Maslač, mestni načelnik dr. Ju-van, bivši župan dr. Franjo Lipold s so-progo, starosta sokolske župe dr. Gorišek, obmejni komisar Krajnovič in uprav-nik carinarnice Mihajlovič.

u— Ob šestdesetletnici Frančka Galeta. Danes poteka 60 let, odkar se je v Bore-dih pri Krizevcih rodil naš Franček, upo-kojeni naddavkar, humorist in idealist, kakršnih najdemo le malo. Kdo ne pozna tega še danes vedrega in mladostno sve-žega Prieka, ki ga je skozi vse življenje spremljala vedra šegavost, ki mu je pri-dobila toliko prijateljev vsepovod, kjer je bil in ki ga ni zapustila niti danes, ko je zaradi bolezni priklenjen na bolniš-ko posteljo. V Tyrševi ulici v Ljubljani, kjer ga bodo danes oiskali njegovi šte-vilni prijatelji, bo danes prav živahno. Jubilant, ki je nad 30 let služboval pri davčnih uradih v Brežicah in Krškem, je bil vreden uradnik ter odkrit stanovski tovarš, katerega je odlikovala brezpri-merna dobrosrčnost. Že kot dijak je pri-dno dopisoval raznim humorističnim hi-stom ter pesnil salijve pesmi. Bil je odličen pevec, najhujše so mu pa bile doma-če priške povelje. Številnim njegovim prijateljem, ki se bodo danes zgnili okrog njega, se pridružujemo tudi mi ter mu ključemo: Še na mnoga leta!

u— Smrt zloglednega narodnjaka. V Cirku pri št. Iju je preminil v 50. letu starosti zvanikni Varl Karl. Pokojni je vršil skozi 33 let službo zvaniknika pri železniški postaji Cirkuca ter bil splošno priljubljen pri vseh, ki so imeli z njim opravka ali so ga drugače spoznali. Bil je ves čas zvest član železničarske sta-novske organizacije UJNZB, ki je izgubi-la z njim enega svojih najvestejših čla-nov. Pokojni Varl je bil zgleden družin-ski oče in vreden uslužbenec, ki je posve-til vse svoje sile v dobro svojega nara-oda in svoje družine, ki mu je bila tako pri srcu. Zapušča globoko užalosteno sopro-go ter štiri hčerke. Blagum pokojniku, ki je bil skozi vsa leta naš narodnik, ča-sten spomin preostalom žalujočim pa na-še najgloblje sočutje!

u— Uspela premiera. V četrtek zvečer je bila v Narodnem gledališču premiera znane M. Križevce drame »Gospoda Glem-bajevci«. Kot gost je nastopil v vlogi Leo-na Glembaja glavni režiser škopskega gledališča g. Vladimir Sirinšek, ki je žel uprav triumfalen uspeh. Gledališče je bilo nabito polno.

RESTAVRACIJA IN KAVARNA »ORELA«
Od danes dalje SALVATOR-PIVO v sodčkih. — Domače prekajene klobase tudi čez ulico.

u— Strohnili pod zgrmel z družino na živino v hlevu. V Rogoševcih se je pripo-tila strahovita nesreča in je le golema naključja pripisati, da ni zahtevala člove-ških življenj. Posestnik Peter Šinko je imel svoj spalnico nad živinastano hlevom. Okoli polnoči se je pod spalnice, v kateri je sinko spal s svojo družino, porušil, da so postele in omare z družino padle na živino v hlevu. K sreči ni bil nihče poško-dovan.

Z Jesenic

u— Zvočni kino Radio predvaja danes in jutri v večer ob 8. zvečer (v nedeljo tudi ob 3. pop.) vefilmi »Potemkin«. Med dodatki tudi domač kulturni film in Pa-ramountov zvočni tehnik. Sledi za svečnice »Varšavska trdnjava« (Belj orel).

Iz Trčica

u— Kino predvaja danes in jutri v ne-deljo slavno Marlen Dietrich v krasnem filmu »Hrepenenje«.

Iz Novega mesta

u— Pogreb gospe Windischerjeve. V nedeljo popoldne smo spremljali na zad-nji poti gospo Josipino Windischerjevo. Izpred hiše žalosti na Kolodvorski cesti se je razvil veličasten žalni sprevod. Po-greba se je udeležila ogromna množica ljudi, kar je pričalo o veliki priljubljenosti pokojnice in spoštovanju do nje. Tudi okolišče vasi so bile častno zastopane. Poleg številnih udeležencev in duhovni-ke iz mesta, Prečne in Smihela s ker-ntelskim prostom g. Cernom na čelu, ki je vodil žalni sprevod, so stopali tudi četje franciskani s svojim gvardianom, nato usmiljeni bratje in usmiljenke, pre-dstavniki vseh novomeških uradov, šol, sodišča in društva in šolska mladina. V sprevodu je bila tudi dolga vrsta nosilcev prepleh vencev in krasnega cvetja. Kr-sta s pokojnico, ki jo je na mrtvaškem vozu peljal par konj, je bila zasuta z venci in cvetjem. Po obredih in molitvah v pokopališki kapelici so nosilci krsto za-nesli v rodbinsko grobnico in jo spustili poleg njene vnukinje Dašice, ki je umrla v nežni mladosti. Železničarski pevski odsek »Sloga« pa je zapel žalostinko. Naj blaga žena in dobra mati počiva v miru!

Iz Trbovelj

u— Občina Trbovlje namerava parcelirati nekaj svojega zemljišča za stavbne parcele in jih oddati delavcem in nameščencem ob-čanom za gradnjo stanovanjskih hiš. Naam je, pomagati onim, ki si žele postaviti last-no streho, omiliti stanovanjsko vprašanje in pospešiti razvoj Trbovelj. Da to mogoče določi obseg potrebne zemljišča in smot-no razvidno, so povabili vsi, ki žele pri-dobiti stavbišča, da se oglasijo v času od 31. januarja do 8. februarja med 13. in 16. uro v gradbenem oddelku občine Trbovlje. Gradbeni oddelk to po zasljanju intere-sentov zbral vse potrebne podatke in sestavil parcelacijski in zazidalni načrt. Pri-po-minjamo da bodo pogoji taki, da bo izklju-čena kakršnakoli spekulacija s temi stavbi-šči in da se bo v polnem obsegu dosegel cilj, ki si ga je v tem pogledu postavil občin-ski odbor.

RIBNICA. Sokolski zvočni kino predvaja danes ob 20. in jutri ob 15.15. in 20. ve-seo filmsko komedijo »Penzion Filoda«. Za doatek Paramountov zvočni tehnik. CRNOMELJ. Sokolski zvočni kino v črnomlju predvaja danes ob 20. in jutri ob 4. popoldne in 8. zvečer film »Dijak grozljiva«.

Po slavni Puccinijevi operi »BOHEME«

ČAR BOHEMOV

Sodelujejo:

Paul Kemp, Theo Lingner, Oskar Sima, Richard Romanowsky, Fritz Imhof, Lizzi Holzschuh.

Glasba: G. Puccini; šlagerji: Robert Stolz.

je znameniti režiser GEZA BOLVARY ustvaril svoj največji in najlepši glasbeni film v katerem pojeta glavni, naslovni vlogi

Martha Eggerth in Jan Kiepura

DANES PREMIERA!

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

KINO UNION — Tel. 22-21

* Bivši lastnik znamenite ruskega časopisa »Nijavac« živi v Obrenovcu. Največji ruski ilustrirani časopis pred vojno je bila »Nijavac«, katero je izdal skoraj pol stoletja dr. Vasilije Vsevoloski. Ta mož, ki je zdaj star že preko 70 let, živi prav skromno kot emigrant v Obrenovcu. Lastnik največjega ruskega ilustriranega lista pa je imel tudi dobre zveze na nekdanjem ruskem dvoru. Bil je zdravnik kneza Nikolaja Nikolajeviča. * Praktični učiteljski izpiti bodo v bo-dolce za vse učitelje pripravnik iz drav-ske banovine samo pred državno komisijo za praktične učiteljske izpite v Ljubljani. Učitelji pripravniki, ki so izpolnili pogo-je za opravljanje izpita in so namenjeni v tem šolskem letu delati izpit, naj se takoj prijavijo za izpit in naj vložijo prošnjo za določitev termina. Izpiti se bodo vršili po skupinah do 30 kandidatov. Prošnje je tre-ta kolkovati z državnim kolkom za 10 in 20 din ter jih poslati po uradni poti na naslov: Državna komisija za praktične učiteljske izpite v Ljubljani. Prošnja je tre-ba priložiti: 1) diplomsko izpričevanje, 2) državljansko izkaznico, oboje v originalu. 3) kratek življenjepis, kolikoven s kolkom za 4 din. 4) izvod iz uslužbenškega lista. Izjavo o zdravstvenem stanju bo vsak kandidat (tka) polnil pri pričetku iz-pita. Prva skupina bo pričela z izpiti 3. marca t. l.

* Podružnica Slovenskega planinskega društva v Rogški Slatini je morala zaradi nepredvidenih zaprek odložiti svoj tradici-onalni ples, ki je bil določen za 1. febr. Ples bo v vseh prostorih hotela »Pošta« v soboto 5. februarja. Začetek ob 20. uri. Dostojne maske dobrodošle. Čisti dotiček je nane-njen gradnji planinskega doma na zelenem Boču. Vabljeni vsi prijatelji planin in Ro-gške Slatine.

* V spomin najstarejšega hrvatskega skla-datelja. Odbor Hrvatskega glastnega dru-štva »Tomislav« v Splitu in na svoji seji skle-nil vzidati v cerkvi sv. Frana na obali spo-minsko ploščo najstarejšemu hrvatskemu skladatelju Ivanu Lukičiću, ki je tam poko-pan. Na seji so določili tudi program slav-nostne prireditve ob otvoritvi društvenega doma v nedeljo 6. februarja.

* Pri saprju in motnjah v prebavi vz-me-mo zjutraj na prazen želodec kozarec na-ravnega Franc Jožefove grenčice.

* Malaria in trahom v virovitiškem sre-žu. Pri Domu narodnega zdravja v Virovitici so te dni uredili javno kopališče, ki bo mnogo pripomoglo k zblizanju zdravstvenih razmer v kraju in okolici. Šef doma narodnega zdravja dr. Volarič je izjavil, da spada virovitiški srez med malarčne kraje prve vr-ste. V srežu pa je močno razširjen trahom. Mnogo žrtev te očesne bolezn pride sicer v ambulanco doma, a še dosti več jih ostane doma deloma zaradi tega, ker bolniki ne pripisujejo potrebne pozornosti, deloma pa zaradi revščine, ki jim ne dopušta potova-nja v središče sreza. Uspešno bi se dalo po-biti malarijo in trahom če bi imel zdrav-stveni dom po srežu več ambulanc.

Eau de Cologne najboljših znamk za damo in gospoda v originalnih steklenicah kako tudi odprt, dobite v parfumeriji »NADA«, Franciškanska ulica.

* Nevarna igra s smodnikom. Na Rav-nem v mliški občini nad Zagorjem je več-raj prišlo do hude nesreče, ki bi bila kmalu terjala življenje 11-letnega Ivana Marolta, sina upokojenega rudarja. Nekdo je prinesel v vas nekaj smodnika, pa so ga otroci dobili v roke in se igrali z njim. Ko je eden izmed fantov prižgal improvizirano patrono, je Ivan slučajno prišel mimo, pa je smodnik bušil vanj in ga nevarno opekel v glavo in po rokah.

* Beograjski opankarji. V kavarni »Laza-razec« v Balkanski ulici je slavilo društvo be

Le naprej, brez miru!

Delo jeseniškega Sokola v preteklem letu

V sredo zvečer je bila lepo obiskana glavna skupščina Sokola na Jesenicah, ki jo je vodil starešina dr. Maks Obersnel. Prvi pozdrav zboru je bil naslovljen na sokolskega starešino Nj. Vcl. kralja Petra II., kateremu so vsi navzoči trikrat zaklicali »Zdravo«.

Starešina je v daljšem govoru orisal naloge sokolstva in omenjal najvažnejše sokolske dogodke v državi, predvsem one v naši ožji domovini, ki so močno razgibali sokolske vrste in jim dali novega poleta. V lepego govoru je bil spominjal pokojnih, ki so imeli v sokolskem svetu veliko vlogo, predvsem sestre Renate Tyrševce, predsednika dr. Tomaža Masaryka in jugoslovenskega narodnega škofa dr. Frana Ucelinija, nato pa dolgoletnih zvestih društvenih članov Ferdinanda Cerneta, Franceta Kerstena, dr. Franciška Kogoja in Milene Stegujeve.

Prosvetar Franjo Klavara je predčital svezno novoletno poslanico, nato pa je tajnik Mirko Štebih podal zelo pregledno poročilo. Vse delo je bilo v prvem polletju usmerjeno na župni zlet, ki se je vršil 11. julija na Jesenicah in je zelo lepo uspelo. Društvo je pridrlo dve žalni svečanosti, in sicer za blagopokojnim prezidentom dr. Masarykom in kraljem Aleksandrom Zediniteljem. Društvo je svečano proslavilo rojstni dan Nj. Vcl. kralja Petra II. in narodni in sokolski praznik 1. decembra. Dalje je priredilo lepo uspelo tombolo in se udeležilo nastopov bratskih društev na Bleiški Dobravi, Bledu Strazišču, Trzinu, Podnartu in Kranju. Člani so si med letom nabavili 62 novih slavnostnih krojev in okoli 30 pelerin.

Nadželnik Janez Pristov je poročal, da je vadijski zbor štel 15 članov in članice. Obisk telovadbe je bil pri članstvu nepopoln, pri naraščanju in deci pa zelo dober. Župni tekmi v Kranju se je udeležilo 37 bratov in sester. On sam pa se je udeležil tekem za slovensko sokolsko prvenstvo v Novem Sadu, kjer je med jugoslovenski dosegel III. mesto. Zelo lepe uspehe sta dosegla članstvo in naraščaj pri župnih smučarskih tekmah v Mojstrani, pri saveznih smučarskih tekmah v Planici in pri tekmah za slovensko sokolsko smučarsko prvenstvo v Planici, kjer so Jeseničani mnogo pripomogli, da smo si jugoslovenski prihodnji dr. Hanžkov prehodni pokal.

Prosvetar Franjo Klavara je ostro grajal one člane, ki se odtegujejo prosvetnemu delu, še bolj pa one, ki ne obiskujejo društvenih prireditev. Društvena godba na pihalu, ki šteje 36 mož, je lani imela 14 nastopov. Simfonični orkester je priredil dva koncerta, mladinski orkester in mladinski pevski zbor pa sta imela več raznovrstnih prireditev. Godbo in simfonični orkester sta poučevala Kleč in Zmikec, mladinski orkester Sogro, mladinska pevška zbor pa Razinger.

Prav pregledno poročilo je podal tudi blaginjski Ivan Pohar. Iz poročil odseva ogromno delo, ki so ga med letom izvršili pripadniki, ki se po večini rekrutirajo iz delavskih in nameštenskih vrst. Društvo s težavo zmaga velika bremena, ki si jih je nadelo z gradnjo doma.

Matrkarica Vida Koroševa je poročala, da šteje društvo 234 članov, 85 članic, 47 naraščajnikov, 40 naraščajnic in okoli 209 otrok.

V imenu revizorjev je poročal Bavdek, da so našli blaginjo, knjige in vse priloge v vzornem red. Nato je predlagal blaginjsku in vsej upravi razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Sokolski župi v Kranju je bila predložena v odobritev nova uprava, ki ji spet načeljuje zaslužni starešina dr. Maks Obersnel.

Občni zbor Sokola v Poljčanah je bil preteklo nedeljo. S tem letom stopa Sokol v osmo leto svojega delovanja. Poročila funkcionarjev so pričala o veliki živahnosti sokolskega dela. Zlasti je bilo važno poročilo o Petrovi petletki, ki določa za ta čas med drugim postavitev sokolskega doma. Kakor znano je poljčanski Sokol nasledil bivšo Čitalnico. Dediščino, ki jo je takrat prevzel od Čitalnice, je natočil in jo zdaj, ko je prišel pravi čas uporabi v svrhu, za katere je bila namenjena. Sokol je namreč v pogledu Petrove petletke že izvedel prvo njeno točko, ko je tni sklenil s tukajšnjim posestnikom Jagodičem kupno pogodbo za nakup primerne parcele, kjer bo v bližnji bodočnosti urejeno letno sokolsko telovadišče in bo prostora za bodoči sokolski dom. Občni zbor je posetil župni delegat dr. Kac, ki je priznal vsem našim pripadnikom za sokolsko delo. Priporočal je pristop k novo ustanovljeni Kreditni sokolski zadrugi v Mariboru ter pozival k intenzivnim pripravam za 10. vresokolski zlet v Pragi. Ko je bila dosežena upravi izglasovana razrešnica, je bil izvoljen novi odbor s starostar Ivanom Kovičem in podstarostar Francem Herlemom na čelu.

Bliza se 180letnica rojstva našega prvega pesnika Valentina Vodnika

V listih so se pojavile vesti, da bodo 8. februarja na dan Prešernove smrti zbrale naše sole 200.000 Din, ki so potrebni, da narod odkupi Prešernovo rojstni dom. Upamo, da bo ta namera uspela in da bomo Slovenci pokazali, da znamo ceniti domove naših velikih mož, ki jih krase doslej le spominjske plošče, a niso zavarovani pred izpremembami, ki nam jih lahko odvzamejo v njihovi prvotni obliki. 180 letnica rojstva Val. Vodnika nas opozarja na njegov rojstni dom tembolj, ker se tam pravkar vrše in pripravljajo večje izpremembe. O tem smo prejeli iz vrst pesnikovih častilcev naslednji prispevek.

Luže, ki so se nabirale v podnožju Šišenskega hriba in segale od klanca tja do Ziberta, imenuje Vodnik *Jamenske mlake*. Zamisliti se moramo za 150 let nazaj, da dobimo pravo sliko teh mlak. Vrstile so se naobdružila druga ob drugi ob cesti, ki je vodila od cerkve sv. Jerneja proti Dravljani in Podutiku. V poseben okras svoje okolice najbrže niso bile, ker se gotovo nihče ni brigal za njih lepoto. Po dežju so gotovo narasle in se potem deloma izsušile. Prebivalcem tedanje Spodnje in Zgornje Šiške so bile povšeči, ker so bili to naravni rezervarij za slučaj katerega požara, pa tudi živina se je dala pri njih najbolje napajati. Da je imel tu svoje bivališče tudi slavni žabji zbor, ni treba še posebej poudarjati. Naravno pa je, da so imeli tu svo-

Občni zbor novomeškega Sokola je bil pred dnevi v Sokolskem domu in je po številu udeležencev skoro nadkrilil vse dosežanje zboru. Vodil je zborovanje starosta notar Matija Marinkčec. Kot delegat župe je prisostvoval zboru župni starosta odvetnik dr. Ivan Vašič. Obširna poročila društvenih funkcionarjev so bila od zborovalcev brez ugovora sprejeta. Po poročilih je imel na zborovalce nagovor župni delegat dr. Ivan Vašič in se je o društvenem delovanju pohvalno izrazil. Naglasil je predvsem, da se je treba dobro zavedati, da je novomeški Sokol matična župe in da sloni sprito tega tudi vse inčiativno delo ostalih društev baš na novomeškem Sokolu, ki mora biti v vsakem pogledu močan, da bo lahko pomagal tudi šibkejšim edincem novomeške župe. Govor župnega staroste je bil deležen splošnega odobravanja. Po odmoru je bila izvoljena nova društvena uprava z agilnim in splošno priljubljenim starostar Marinkčekom na čelu. Podstarosta je gimnazijski ravnatelj Vagaja, tajnik odvetnik dr. Trošt, prosvetar profesor Luzner, načelnik Papež, načelnica Murnova, gospodar Golob, blaginjski Monda, zdravstveni referent dr. Küssel, vodja kinematografskega oddelka Paučič, statističarka Malovičeva, knjižničar Ivanetič, vodja glasbenega oddelka Kastelic, za revizorja pa sta izbrana Klinc in Spilhal.

Sokolsko društvo Koroška Bela-Javornik priredi jutri v nedeljo 30. t. m. ob 10. v Sokolskem domu preklavajočo slovensko Sokolstvo. Predaval bo predavatelj ZKD Vekoslav Bučar.

Na Ruskem je pozabil materinščino

Sv. Križ pri Litiji, 27. januarja

Iz naših krajev je še mnogo pogrešanih, ki jih je vzela svetovna vojna. O tem in onem vemo, da je zašel v rusko ujetništvo. Toda že leta in leta ni več glasu o njem. Odkar se vračajo posamezni pogrešani, vzklje v marsikateri družini upanje, da se bo tudi njej vrnil oče ali brat iz ruskega ujetništva. Po vaseh okoli Sv. Križa pri Litiji gre zdaj glas o Francetu Božiču, ki je kot 30-letnik odrinil na fronto in se je zdaj vrnil iz Rusije v domovino kot izkušen 50-letnik. Doma se je medtem mnogo spremenilo, a tudi France je v tujini marsikaj prestopal. Vrnil se je suhljat in slabo oblečen, nekaj drobnjave za vsakdanje potrebe je prinesel v majhnem kovčegu. Materinščino je domala pozabil. V razgovor se mu venomer vpletajo ruske besede, da ga domači in radovedni okoličani komaj razumejo. No, pa se bo naš dolgoletni popotnik spet kmalu navadil domačije in potem bo gotovo povedal marsikaj zanimivega o svojih doživljajih pod sovjetskimi zvezdi.

Domačija Božičevih je ena najuglednejših v svetokriški občini. Janez Božič, Francetov brat, znan kot dober nacionalist, je bil pred leti izvoljen na listi JNS za župana svetokriške občine. Takrat se je zlasti prizadeval, da bi izvedel kje je njegov brat, ki je bil sredi svetovne morije ujet na galski fronti. Obrnil se je na pisarno Rdečega križa v Ženevi. Poizvedovanje je bilo uspešno. Rdeči križ je je dognal, da živi France Božič nekeje na robu današnje Rusije, poslan mu je bil mednarodni potni list, ki mu je prišel šele zdaj, po nekaj letih, v roke. France se je vrnil čez Poljsko in Madžarsko. Prišel je kot samec. Vse se mu zdi novo, spoznava se spet stare prijatelje, ki žele od njega novic in mu privoščijo mnogo sreče na domačih tleh.

Iz Julijske krajine

Za občinskega komisarja v Dobrovem v Brdih je bil imenovan fašist Ulderik Rusjan. Do sedaj je vodil upravo te občine kot komisar Ludvik Fabrizio.

Nove nagrade za dvoječke. Tržaški pretek je razdelil za dni 3 nove nagrade po 600 do 700 lir za dvoječke. Poleg drugih sta prejela nagrado tudi zakonca Godina v Trstu. Godinova žena je pred dnevi rodila dva fanta.

V Gorici je v nedeljo dosežani tajnik pokrajinske fašistične zveze Luraschi izročil svoje posle novemu tajniku dr. Marcolu. Luraschi, ki je 4 leta deloval v goriskih pokrajini, je bil, kakor smo že poročali, premeščen k vodstvu prenosovanih fašistovskih mladinskih organizacij.

Je veselje tudi šišenski otroci Poleti so si pač gradili čolne in ladje in brodili po blatu na veliko jezo svojih mater, ki so jih morale prati in umivati, pozimi pa je nastal tu zimski direndaj s sankanjem in drsnjem, kar je gotovo vzbudilo nevoljo očetov, ki so morali skrbeti za obutev in nove podplate.

Na teh mlakah je rasel tudi naš prvi pesnik, Valentin Vodnik, kot pristen šišenski otrok, preživljal je mladost, kakor nam to sam pove v svojem življenjskem, ko pravi: »Devet let star opustim igre, luže in drsanje na jamenskih mlakah in grem voljan v šolo... Iz tega se vidi, da je bil na teh jamenskih mlakah pesnikov drugi dom in da je bil to najvažnejše, ko je prehajal iz brezskrbne otroške dobe v šolsko življenje. Ker so bile te jame v neposredni bližini njegovega doma, je naravno, da je vso svojo prvo mladost preživel ob njih in na njih. Verjetno je, da vse to ni bilo brez vpliva na njegov duševni razvoj: v ozadju šišenski hrib s svojimi gozdnimi skrivnostmi, pod njim jamenske mlake z vsemi svojimi gosti in znanci, ki so se zbirali tu iz vse vasi: ko so hlapci napajali živino ali dekleta prala perilo — mimo pa je vodila vedno oživiljena cesta, polna potnikov in voznikov, ki so bili namenjeni v Ljubljano ali pa iz nje v gorenske kraje. To je bil svet, ki ga je gledal mladi Vodnik prvih deset let svojega življenja, preden so ga odpeljali v No-

Gospodarstvo

Kreditna politika Poštne hranilnice

Poštna hranilnica je sestavila letno poročilo za lansko leto, iz katerega objavlja beograjsko »Vreme« daljši izveček. O poslovanju Poštne hranilnice v lanskem letu smo na tem mestu že obširneje poročali. Letno poročilo Poštne hranilnice navaja sedaj tudi nekaj podatkov o kreditni politiki zavora.

Poročilo ugotavlja znaten dotok denarnih sredstev, ki ga pripisuje deloma razvoju štečnje, deloma pa nezaposlenosti denarnega kapitala. Posledica tega dotoka je bila, da so blaginjske gotovine zavod lani znatno presegle potrebe likvidnosti. Zato si Poštna hranilnica prizadeva, da najde za odvračanje blaginjske gotovine ustrezajočo nalogo, kar je v sedanjih razmerah težaven problem. Na prvem mestu navaja kredite državnim ustanovam. Ti so znašali ob koncu lanskega leta 1073 milijonov nasproti 1176, 969 in 806 milijonov v prejšnjih treh letih. V teku lanskega leta pa je vrhu tega Poštna hranilnica v znatnem obsegu sodelovala v financiranju javnih del. Medtem ko so krediti državnim ustanovam nazadovale za okrog 100 milijonov, se je povečala postavka vrednostnih papirjev in sicer v zvezi z vplom srednjoletnih obveznic za financiranje javnih del. Vrednostni papirji, ki so znašali v bilanci Poštne hranilnice ob koncu leta 1934, 292 milijonov Din in so naslednja leta narasli na 336 oziroma 519 milijonov Din, so v bilanci za preteklo leto dosegli že vsoto 756 milijonov Din. Del vrednostnih papirjev pa je v novi bilanci vnešen tudi v specialni fond za eventualno tečajno razliko v višini 63,5 milijona Din.

Poštna hranilnica je lani nadalje vršila posebno lumbardiranje državnih papirjev. Znesek lumbardiranih posojil pa je nazadovl na 32,7 milijona Din nasproti 54,9 in 47,3 milijona Din v prejšnjih 2 letih. Za lumbardna posojila računa Poštna hranilnica 6% obresti. Tudi komunalna posojila so nazadovala na 45 milijonov Din nasproti 53,6 in 17,1 milijona Din v zadnjih 2 letih. Krediti denarnim zavodom kažejo vsako leto nazadovanje. Ob koncu leta 1934, so znašali še 189 milijonov Din, naslednje leto so padli na 172 milijonov, predlanskim na 129 milijonov, lani pa na 118 milijonov. Poštna hranilnica se sklicuje v svojem poročilu, da to nazadovanje ne nastopa pod kakim pritiskom Poštne hranilnice, temveč da je posledica razvoja razmer v našem bančništvu in da denarni zavodi po lastni inčiativni odplačujejo svoje obveznosti (najbrž so obrestji za ta posojila previsoke).

Skrivnost zmanjšanja osebnih izdatkov v ljubljanskem proračunu

Poročali smo že o predlogu proračuna mestne občine Ljubljanske za leto 1938-39, ki kaže, če izločimo izdatke in dohodke ljubljanskega tramvajev, ki lani niso bili v proračunu, povečanje za 5,538.000 na Din 104.567.000. Naši javnosti je splošno znano, da se je v zadnjih dveh letih precej pomnožilo število občinskih uslužbencev in da so bili nastavljeni številni novi uslužbenci, po večini brez nujne potrebe. Zato je izzvalo precejšnje začudenje, da so v predlogu novega proračuna osebni izdatki znižani. »Slovenec« je v svojem poročilu o predlogu proračuna izrecno poudarjal to dejstvo. V »Slovenec« smo namreč čitali naslednje: »Pri izdatkih vidimo, da so se najprej osebni izdatki znatno zmanjšali, če izločimo tramvajsko podjetje. Osebni izdatki so preračunani za 0,77 milijona Din nižje kakor so znašali prej.«

Osebnih izdatki se niso zmanjšali, temveč so se povečali

V resnici pa je tako, da se osebni izdatki niso znižali, temveč so se povečali, čeprav izkazuje splošni pregled proračuna zmanjšanje osebnih izdatkov. Priznanje »Slovenca« torej nikakor ni na mestu. Po predlogu novega proračuna bodo znašali osebni izdatki v letu 1938-39 23.556.000 Din. Zaradi pravilne primerjave moramo od tega zneska odbiti osebne izdatke tramvajev, ki znašajo 3.391.000 Din, tako da dobimo znesek 20.165.000 Din, kar je za 830.000 Din manj nego lani. To zmanjšanje pa je le navidezno in je nastalo le zaradi tega, ker je v novem predlogu proračuna precej osebnih izdatkov skritih med materialnimi izdatki.

Materialni izdatki. Predvsem so letos izločili iz osebnih izdatkov stanarine za učitelje, nagrade veroučiteljem, plače služiteljem in strežnicam itd., v skupnem znesku skoro 1,1 milijona Din. Tudi del osebnih izdatkov za čiščenje uradnih prostorov je bil prenešen na materialne izdatke, kajti v tekočem proračunu je med osebnimi izdatki v ta namen le znesek 436.000 Din, v predlogu novega proračuna pa 726.000 Din.

Iz vsega tega sledi, da so v novem proračunu osebni izdatki v resnici znova povečani. Če lani smo grajali take spremembe s preračunavanjem izdatkov iz enega poglavja v drugo, kar povzroča nepreglednost proračuna, tako da je težko, včasih docela nemogoče primerjati posamezne postavke iz tekočega proračuna s postavkami novega proračuna.

3% krediti za zadruge

V zvezi s akcijo za mobiliziranje dela terjatev kreditnih zadrug pri Privilegirani agrarni banki za odstopljene kmečke dolgeve in zaradi vzpostavitve likvidnosti za drug, je Poštna hranilnica pričela lani proti koncu leta otvarjati kredite kmetijskim kreditnim zadrugam in njihovim zvezam. Te kredite daje po tekočem računu na podlagi terjatev, ki jih imajo zadruge pri Privilegirani agrarni banki za odstopljene kmečke dolgeve in na podlagi 3% državnih obveznic za likvidacijo kmečkih dolgov, ki so jih zadruge dobile od države. Obrestna mera teh kreditov znaša 3%.

Izločeni krediti pri Poštni hranilnici se odplačujejo samo iz dohodkov zastavljenih terjatev. Take kredite odobrava Poštna hranilnica do 50% nominalnega zneska zastavljenih terjatev pri Privilegirani agrarni banki in 3% obveznic za likvidacijo kmečkih dolgov. Trajanje posojila ni izrecno določeno, nego je odvisno od tega, v kakšnem času se bo posojilo samo izplačalo iz zastavljenih terjatev in vrednot.

Te kredite daje Poštna hranilnica zadrugam in zvezam predvsem za izplačilo vlagateljev in drugih upnikov. Poročilo navaja, da bo Poštna hranilnica na ta način stavila na razpolago nekaj sto milijonov.

Nadalje sledi iz poročila, da se z letošnjo dotacijo povzra specialni fond za sumljive terjatve od 15,6 na 23,7 milijona Din, rezervni fond od 54,8 na 72,6 milijona Din in fond za eventualno tečajno razliko od 54,8 na 63,5 milijona Din, tako da znašajo vsi fondi skoro 160 milijonov nasproti 113 milijonov ob koncu prejšnjega leta.

Čekovni račun in čekovne vloge

Od ostalih podatkov, ki jih navaja poročilo so zanimivi še podatki o razdelitvi čekovnih računov in čekovnih vlog. Ob koncu lanskega leta je bilo stanje čekovnih vlog in čekovnih računov v centrali in posameznih podružnicah naslednje:

Število čekov, stanje čekovnih računov vlog (milij. Din)

Beograd	7637	889
Zagreb	7445	426
Ljubljana	6642	237
Sarajeva	2410	171
Skoplje	1487	82
Podgorica	139	28
Sušak	105	7

Od gornjih podružnic sta bili podružnici v Podgorici in Sušaku ustanovljeni šele lani ob koncu leta.

terialnimi izdatki. Predvsem so letos izločili iz osebnih izdatkov stanarine za učitelje, nagrade veroučiteljem, plače služiteljem in strežnicam itd., v skupnem znesku skoro 1,1 milijona Din. Tudi del osebnih izdatkov za čiščenje uradnih prostorov je bil prenešen na materialne izdatke, kajti v tekočem proračunu je med osebnimi izdatki v ta namen le znesek 436.000 Din, v predlogu novega proračuna pa 726.000 Din.

Iz vsega tega sledi, da so v novem proračunu osebni izdatki v resnici znova povečani. Če lani smo grajali take spremembe s preračunavanjem izdatkov iz enega poglavja v drugo, kar povzroča nepreglednost proračuna, tako da je težko, včasih docela nemogoče primerjati posamezne postavke iz tekočega proračuna s postavkami novega proračuna.

Gospodarske vesti

Nadaljnja oslabilost francoskega franka. Že večer smo poročali o stalnem popuščanju francoskega franka, čigar tečaj je v teku enega tedna popustil v Currihu od 145 na 140,250. Tudi večer je bila tendenca francoskega franka na mednarodnih tržiščih nadalje slaba in je curiški tečaj prvikrat popustil pod 14 na 13,99.

Izplačilo kupona Vojne škode. Počeniši s 1. februarjem t. l. bo Poštna hranilnica neposredno ali preko svojih podružnic v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Skoplju, Podgorici in Sušaku in preko vseh poštnih uradov pričela izplačevati kupon št. 18 obveznic 2 in pol% državne rente za Vojno škodo. Eni osebi se dnevno izplača največ 50 kuponov. Preko tega števila pa bo kupone izplačevala Poštna hranilnica s svojimi podružnicami.

čast mesta Ljubljane. Mislimo, da bi bilo lepo, če bi mogli pokazati gostom in tujcem, ki prihajajo k nam v Ljubljano, kako znamo ceniti vse, kar je v zvezi z našimi pesniki in pisatelji. Morda se da vse to se storiti, Mojster Plečnik, ki je rešil sv. Jerneja, da ga ni zasula zemlja, ali pa kak njegov učence bi našel tu primeren prostor in motiv za izvedbo originalne ideje.

Istotako bo prišlo na vrsto vprašanje Vodnikovega rojstnega doma pri »Kameniti mizi«. Saj bi morali naši šolarji s kmetov, ki prihajajo na izlete v Ljubljano, obiskati tudi rodni dom našega prvega pesnika.

Vodnikova rojstna hiša sicer ni ohranjena v prvotni obliki, a taka, kakršna je, predstavlja tip stare bogate gorenske hiše in bi jo bilo škoda izpremenjati. To pa bi bilo zaradi izpremenjenih modernih razmer in zahtev prej ali slej nujno potrebno, če ostane hiša zasebna last. Zato bo potrebno, da se hiša odkupi in postane lastnoročna, da se bo pri njej zbirala mladina in ostala vsem dostopen dom našega prvega pesnika. Del hiše naj bi se vporabil za kakšno otroško zavetišče, ona soba naj bi bila posvečena pesnikovu spominu, da bi bilo v njej vse, kar spominja na pesnika. Stvar Šiškarjev in naše javnosti je, da se ta načrt izvrši. O vsem tem bi se dalo obširneje govoriti in želim, da se oglasijo k besedi oni, ki jim je mar slovenstva in častnega spomina našega prvega pesnika. »Vodnikove besede« so bile prvi vsenarodni prazniki, naj bi bil poslej 3. svečan vsako leto opomin na našo dolžnost do njegovega doma.

RADIO F.Z.O.Z.

Ljubljana, Miklošičeva c. 6
"RADIOVAL"
Ljubljana, Dalmatinova 13

Nemški »auto-service« v Beogradu. Izvozna zajednica nemških avtomobilskih tvornic, ki ima svoj sedež v Berlinu in smo izmed podružnic v Beogradu, je ustanovila v Beogradu nemški »auto-service«, ki stvarno predstavlja posebno tvornico, v kateri popravljajo avtomobile in druga vozila. Ta »auto-service« je v ulici Vojvode Mišića. Včeraj so obrat otvorili v prisotnosti uglednih osebnosti iz nemških in jugoslovenskih gospodarskih krogov. V sredo je zastopnik nemške avtomobilske industrije pri Srpskem kralju v Beogradu priredil za jugoslovanske in nemške novinarje, ki živijo v Beogradu poseben banket, na katerem se je zbralo okrog 30 ljudi. Pozdravil je svoje goste in je izrazil svojo radost, da se v Beogradu končno ustanovi ta delavnica. Obrazil je, za kakaj se je nemška avtomobilska industrija odločila za ustanovitev te tvornice, in poudaril, da so sedaj odstranjene vse ovire, ki jih prej ni bilo mogoče premagati. Nemška avtomobilska industrija prej v svojih skladiščih v Beogradu ni imela na razpolago dovolj nadomestnih delov.

Vozne oiajave za posetnike velesejmov v inozemstvu. Prometno ministrstvo je odobrilo polovično vozno udeležence obiskovalcem naslednjih mednarodnih sejmov: Za sejem v Lyonu, ki bo od 12. do 22. marca, bo veljala ta ugodnost za odhod od 7. do 21., za povratek pa od 12. do 27. marca; za sejem na Dunaju, ki bo od 13. do 20. aprila, bo veljala oiajava za odhod od 8. do 19. in za povratek od 13. do 25. marca; za sejem v Baslu, ki bo od 24. marca do 5. aprila, bo veljala polovična vozna za odhod od 21. marca do 4. aprila in za povratek od 26. marca do 20. aprila; za milanski sejem, ki bo od 12. do 27. aprila, bo veljal popust za odhod od 7. do 26. aprila, za povratek pa od 12. aprila do 2. maja; za sejem v Vrtislavi, ki bo od 4. do 8. maja, bo veljala polovična vozna od 24. aprila do 7. maja, za povratek pa od 4. do 25. maja; za sejem v Parizu, ki bo od 21. maja do 6. junija, bo veljala ugodnost za odhod od 12. maja do 5. junija, za povratek pa od 21. maja do 1. junija; za sejem v Poznani, ki bo od 1. do 8. maja, bo veljala polovična vozna od 26. aprila do 7. maja, za povratek pa od 1. do 13. maja. Ugodnost se bo priznala na ta način: da udeležence pri povratku ne bo treba plačati voznine. Oiajave, veljajo za vse vlake in vse razrede, razen četrtega. Razstavni predmeti se bodo prevažali v smislu odredb tarife zvezek IV.

Gradnja trinadstropne hiše. Dne 22. februarja bo pri gradbenem oddelku direktorije drž. železnice v Ljubljani I. javna ofertna licitacija za gradbo ene trinadstropne stanovanjske hiše v Ljubljani. Pripomočki se dobijo pri navedenem uradu, Ljubljanski dvor, II. nadstropje soba št. 116. za ceno 250 Din za kompl. elaborat.

Borze

28. januarja

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi v privatnem kliringu trgovali po 8,63, za angleške funte pa je bilo povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8,65 (v Beogradu po 8,647). V angleških funtih po 238 in v grških bonih po 29,50. Nemški klirinski čeki stanejo v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu nespremenjeno 14,50 in tudi za februar in mare znaša tečaj 14,50.

Na zagrebškem elektnem tržišču je Vojna škoda pri prijaznejši tendenci notirala 436,50 — 438 (v Beogradu je bil promet po 437,50). Zaključek pa je zabeležen v 7% investicijskim posojilu po 99.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2404,15 — 2418,75, Berlin 1734,03 — 1747,90, Bruselj 727,70 — 732,77, Curih 996,45 — 1003,52, London 215,23 — 217,29, New York 427,26 — 431,57, Pariz 138,76 — 140,20, Praga 151,24 — 152,34, Trst 225,05 — 229,03.

Curil. Beograd 10, Pariz 13,99, London 21,6275, New York 432,375, Bruselj 73, Milan 22,75, Amsterdam 241,15, Berlin 174,10, Dunaj 81,40, Stockholm 111,4750, Oslo 108,6750, København 96,55, Praga 15,18, Varšava 82, Budimpešta 86,25, Alene 8,95.

EFERTE

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 436,50 — 438, 4% agrarne 57,50 dan., 4% severne agrarne 57, den., 6% begliške 83,75 den., 6% dalm. agrarne 82,50 — 83,50, 7% etabiliz. 93 den., 7% invest. 98 — 100, 7% Drž. hip. banka 99,50 — 100,50, 7% Blair 88 den., 8% Blair 95,50 — 96, delnice: Narodna banka 7725 — 7800, PAB 220 — 222, Trbovniška 218 — 225, Gutmann 50 den., Narodna šumska 20 bl., Sečerača Ostj. 165 den., Dubrovačka 400 den., Jadranka 405 den.

Beograd. Vojna škoda 437,75 — 438 (437,75), za marc 437,50 den., za april 436,50 — 437, 4% agrarne 58 — 59, 6% begliške 84,50 — 85, 6% dalm. agrarne 83,25 — 83,50 (83,25), 7% etabiliz. — (99,50), 7% invest. 99 bl., 8% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 88,25 — 89, Narodna banka — (7740), PAB 226 den.

Blagovna tržišča

2170

Na razstavi arhitekture v Monakovem

Državni kancelar Hitler razkazuje ge. Stojadinovičevi načrte

Pomladno vreme v januarju

Upanje, da je huda zima že za nami, je preuranjeno

V toplem vremenu zadnjih dni bi mogli skoraj pozabiti, da kaže koledar šele januarski mesec, ki prinaša običajno najhujši zimski mraz. Ljudje se že vprašujejo, da-li je letosnja zima konec in se ne morejo več vziveti v čas pred kakšnimi tremi tedni, ko so bile doline pred snežno odejo in ko smo se pogovarjali samo o polarnem mrazu.

Preteklo jesen so, kakor smo tudi mi poročali, napovedovali z raznih resnih strani, da bo letošnja zima zelo mila. Zdi se skoraj, da se te napovedi, če odštejemo nedavno dobo hudega mraza, uresničujejo. Baš te dni so v raznih alpskih predelih izmerili temperature 9 do 12 stopinj nad ničlo, ki predstavljajo za mesece januar prave toplotne rekorde. Nebo je skoraj povsod jasno, le v alpskem predgorju je delno oblačno in v nižavah imajo nekaj predpoldanskih megel.

To nenavadno vreme si je mogoče razlagati iz dveh okoliščin. Topli zapadni

zračni toki, ki so se cele tedne bojevali z mizlimi kontinentalnimi zračnimi masami, so za sedaj zmagali. Istočasno vlada nad Srednjo Evropo anticiklon, ki povzroča, da se zračne mase nižajo in pri tem ogrevajo.

Upanje, da je zima že dokončno minula, pa je seveda še preuranjeno. Za sledeče dni je sicer pričakovati, da bodo vdale višje temperature, če ne nastopi z vdorom polarnih zračnih mas nenaden vremenski preobrat. Nasprotno pa je verjetno, da bo februar prinesel še snega, čeprav vremenslovci domnevajo, da ta povratek zime ne bo več hud.

Dnevi v februarju so že znatno daljši nego v decembru in januarju, sonce sije toplejšje in zemljo polagoma ogreva in to utegne hude mrazove preprečiti. Naj se vreme v prihodnjih dneh obrne kakor koli, katastrofalnih mrzlotnih valov in temperaturnih ekstremov nam menda ni več pričakovati.

Higienska kurjava

Temperatura naj bo povsod enakomerno porazdeljena

Zima polagoma že odhaja, vendar pa je še toliko pričujoča, da je vredno spregovoriti nekoliko besed o kurjavi. Ljudje v tem pogledu dovolj grešijo, posebno v šolah, v delavnicah in javnih lokalih se dogaja s kurjavo marsikaj, kar ni v redu.

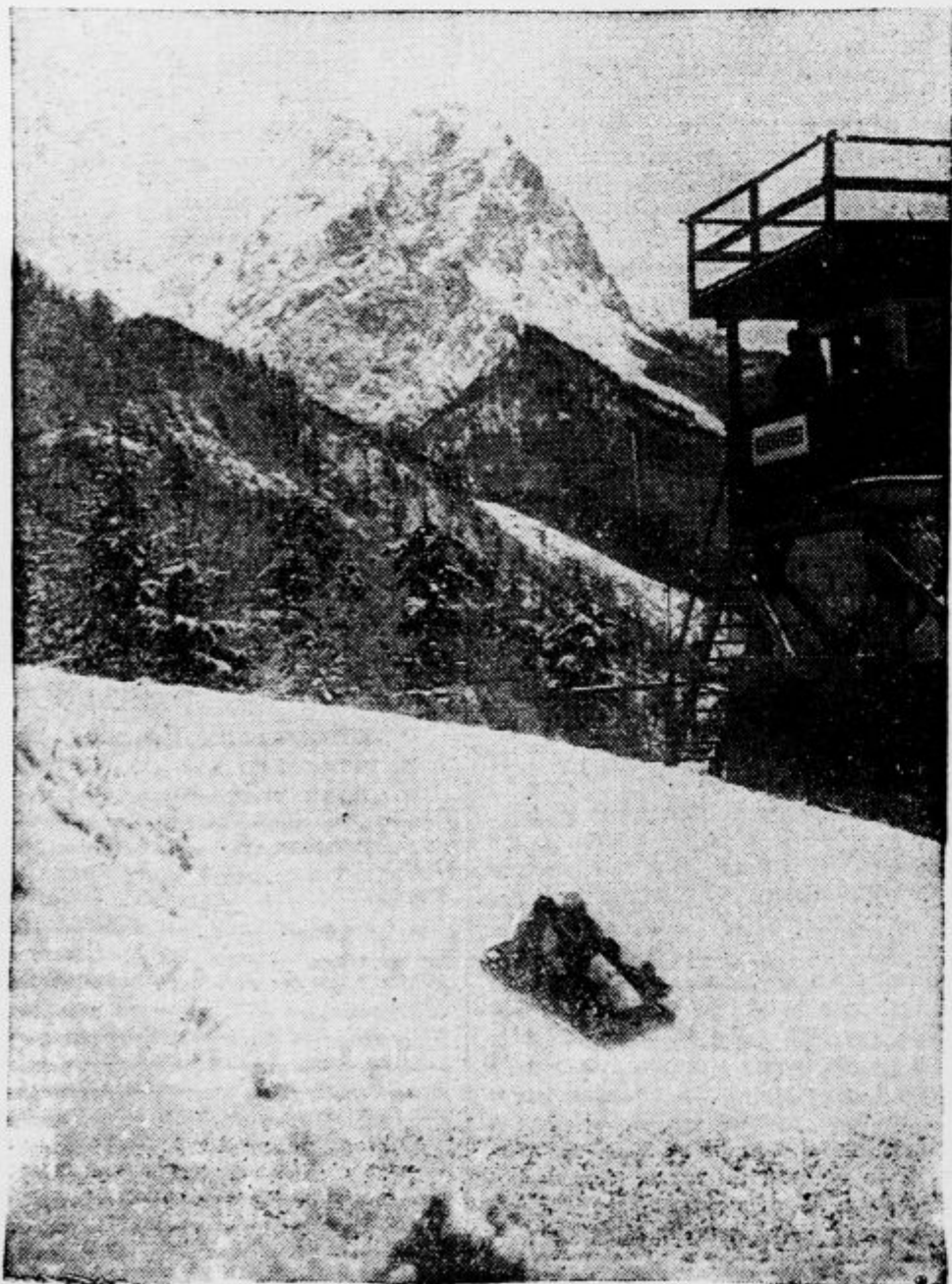
Za kakšno vrsto kurjave se odločiš, je na zadnje manj pomembno vprašanje, odvisno od tvojega okusa in mošnjčka. Za vse pa velja pravilo, naj bi temperatura v prostorih pozimi ne prekorajala 19 stopinj Celzija in po drugi strani naj bi ne bila nižja nego 17 stopinj. Drugo pravilo je to, naj bo ta temperatura v vseh delih prostora kolikor mogoče enakomerno razdeljena.

Šolski prostori in delavnice so običajno preveč zakurjene. Temu zlu se skušajo ljudje izogniti na ta način, da odpirajo okna, kar ni posebno priporočljivo, ker po-

tem kot posledica nastanejo prehladi. Mrzli zrak, ki se pritaka v prostor, se vleže namreč kmalu ob tleh in nadleguje s svojim hladom spodnje dele telesa učencev ali nameštencev, ki mirno sedijo. Ljudem, ki se med delom gibljejo ta zrak še ne škoduje toliko. S primerno regulacijo kurilnih naprav moramo skrbeti torej za to, da se prostor preveč ne ogreje.

Ker postane ozračje v kurjenem prostoru posebno pri centralni kurjavi zelo suh, moramo skrbeti za to, da dobi nekaj vlage s tem, da damo v prostor z vodo napolnjeno plitko posodo ali kaj podobnega. Prav tako moramo paziti, da se prah ne vleže na kurilno napravo, ker povzroča to kaj rado neprijeten duh po ožganem. Samo pravilna kurilna naprava in smetena kurjava more veljati za higiensko neoporečno.

Mednarodni sport v Ga-Pa

Vizor iz tekmovanja v bobsleighu

Divjaški rodovi za kitajsko vojsko

Ker je verjetno, da bo trajal sedanji spopad z Japonsko še dolgo, posveča kitajska vlada svojo pozornost posebno razvoju v provincah Sečan, Kvajčav, Jinan, Hinan in Kvangsi. Te province bodo, kakor menijo, dale večji del oborožene sile za obrambo Kitajske.

Da je kitajska vlada trdno pripravljena nadaljevati svoj odpor, je najbolje razvidno iz tega, da je poslala vojaške strokovnjake, med njimi osem sovjetskih Rusov, na kvajčavsko in jinansko fronto, da bi izvežbali armado 50.000 mož, ki so jih zbrali iz samih divjaških rodov Miaoja. Ti rodovi so znani po svoji posebni hrabrosti in neustrašenosti v boju.

Trideset dni zapora za nameravan poljub

Sonja Henie, nekdanja kraljica drsanja, ki hoče v Hollywoodu postati filmska zvezda, je doživela pred kratkim neprijeten dogodek. Ko se je po napornem delu v filmskem ateljeju vrnila zvečer v svojo hotelsko sobo, je tam v svojo grozo odkrila, da se je bil priplazil tja neki mož. Bil je mladenič, ki je delal precej prenapet vtis in ki je zahteval od nje poljub.

Sonja je pozvala hotelsko osebje, ki je mladega človeka prijel in izročilo policiji. Naslednji dan se je pred sodiščem zagovarjal, da so ga svoječasne Sonjine spretnosti na ledu tako navdušile, da bi jo hotel po vsej sili poljubiti. Ker pa je popolnoma brez sredstev, mu ni bilo niti mogoče, da bi umetnico videl v kakšnem njenem filmu. Sodnik ga je obsodil na 15 dolarjev in ker jih mladenič seveda ni imel, je prejel za vsak dolar po dva dni zapora.

Čelada, ki ščiti glavo

Takšna pokrivala nosijo ameriški tekmovalci v bobsleighu na sedanjih zimskih sportnih tekmah v Ga-Pa

Umor v kameni dobi

V malem kraju Grand Brassac v francoski Dordogni sta dva raziskovalca odkrila sledove zločina, ki se je bil zgodil pred mnogimi tisočletji.

V neki jami sta po večtedenskem izkopavanju našli na izredno dobro ohranjeno okostje človeka, ki ga cenijo na kakšnih 10.000 let. Poleg njegove hrbtnice sta raziskovalca odkrila konico iz kresilnega kamna, konico, ki je bila gotovo konec lesene sulice. Iz lege okostja je bilo mogoče ves zločin popolnoma rekonstruirati.

Moža iz kamene dobe je prestrašil kakšen sum in je zapustil svojo duplino. Pred njo je prežal nanj njegov sovražnik. Ko mu je žrtev obrnila hrbet, je sovražnik vrigel vanj kopje, da se je konica zasedila precej globoko v meso. Žrtev je padla na kolena, potem se je zgrudila z zgornjim telesom naprej. V tem položaju so jo sedaj odkrili.

Patrulja se je izgubila ...

V nedeljo se je neka italijanska smučarska patrolja izgubila na francosko ozemlje. Spina šteje 19 mož in pripada 4. polk alpincev. Francozi so opazili italijanske vojake na svojem ozemlju pri Bourgu Saint Maurice v Savojških Alpah. Častniki so izjavili, da so zablodili v snežnem viharju ter izgubili orientacijo. Italijane so pridržali v francoski vojašnici, pet vojakov, katerim so bile zamrznile roke, pa so poslali v bolnišnico.

Ločitve med zamorci

Ne poznajo „javnega mnenja“ in ne obsojajo nezvestobe

Pred sodišči Južnoafriške unije je lansko leto zahtevalo nič manj nego 500 zamorskih zakonov mož ali žena ločitev zakonov. Neki jurist pravi k temu pojavu: »Dotik z demoralizirajočim vplivom mest uničuje tudi med zamorci tradicionalne oblike družinskega življenja čedalje bolj. Ne moremo se čuditi, če si mnogo mladih zakonov mož, ki prihajajo v mesta, izberejo tam za daljši ali krajši čas novo družico.

Tudi žene imajo, čeprav v manjši meri,

možnost, da se med dolgo odsotnostjo svojih mož, ki delajo v rudnikih ali v mestih, »tolajžijo« na drug način. Domačini zvestobe v zakonu sploh ne smatrajo za versko dolžnost. Zamorskih mož ni mogoče prisiliti k enoženskem zakonu, ker so smatrali poligamijo že od pamtljivega za naravno uredbo. Sodišča so poskušala, da bi obstoječe zakonske vezi utrdila, težava pa je v tem, da med zamorci ni stvari, ki bi sličila našemu »javnemu mnenju« in ki bi ločitve ali »stranske skoke« obsojala.

Obelisk kot sončna ura v Parizu

Uresničila se je želja astronoma Camilla Flammariona

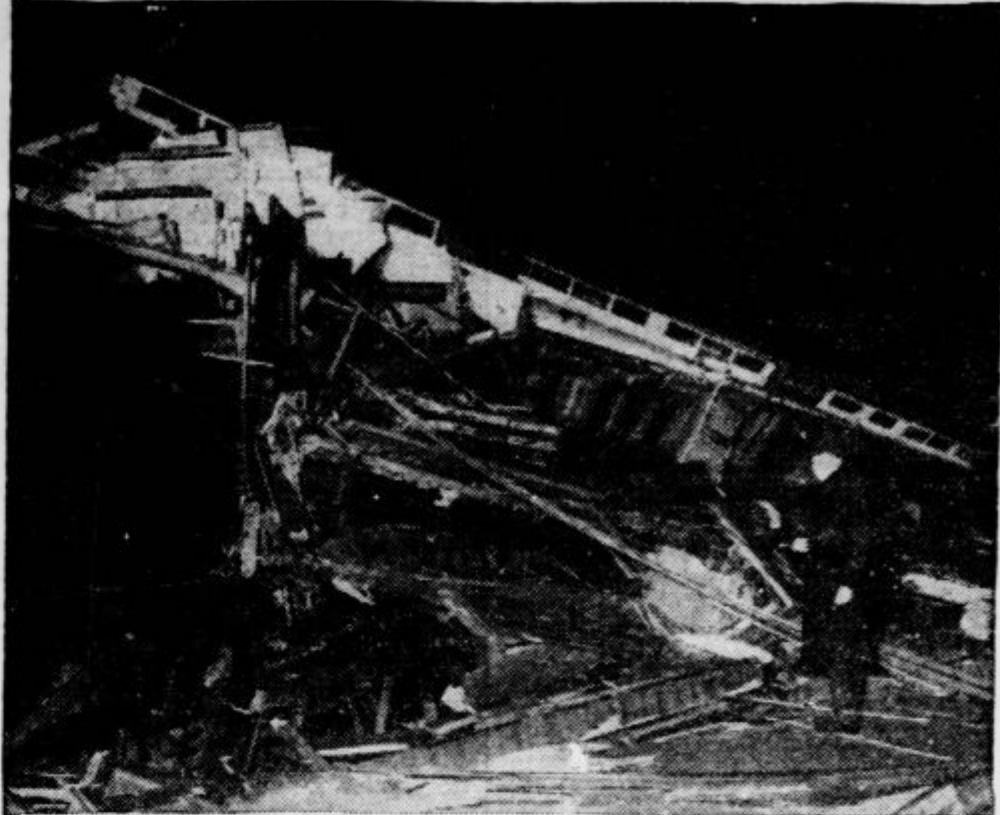
Pariški mestni svet je v svoj budget sprejel novo postavko. Sklenil je, da se na Trgu Sloge napravi sončna ura in je dovolil za to znesek 5000 frankov.

Teh 5000 frankov bo naredilo eno najoriginalnejših sončnih ur na svetu. Orto senca, ki bo kazala ure, bo dajal namreč sloviti obelisk, ki stoji sredi omenjenega trga. To prastaro egiptovsko umetnino je, kakor znano, Napoleon I. dal prepeljati iz Egipta v Pariz in na njegovo odredbo so jo postavili na mesto, kjer sta Ludovik

XVI. in njegova žena pod giljotino izgubila glavo.

Sloviti obelisk stoji v pariški severno-junji osi. Za svoječasno je sloviti astronom Camille Flammarion iskal misel, da bi se obelisk uporabljal za sončno uro. To misel je njegova vdova pred kratkim predlagala občinskemu svetu in ta jo je sprejel. V krogu okrog obeliska bodo položili v asfalt bakrene plošče, ki jih bodo opremili s ustreznimi številskimi ur.

Železniška nesreča v Angliji

Londonski ekspresni vlak je v Pakleju blizu Bedforda zavozil v vlak, ki je stal tamkaj na tiru. Posledice te katastrofe so bile strašne. Več vagonov se je zdrobilo na kose, od potnikov se je eden ubil, več pa jih je bilo hudo in lahko ranjenih

Dve sto let sevreskega porcelana

Jubilej ustanove, ki jo je osnoval Ludovik XV.

L. 1788. je francoski kralj Ludovik XV. ustanovil francosko porcelansko manufak-turo. Prvotno so porcelanske predmete izdelovali v enem izmed množičnih stolpov vinniceškega gradu na vzhodu Pariza. Gospa Pompaourjeva je d. sešla, da so 1756. delavnice premestili v Sèvres, torej na pariški zapad. Štiri leta pozneje je postala manufaktura državna last in je to ostala do današnjih dni, ne glede na to, kako so se spreminjali politični režimi.

Sèvres se mora za svojo nekdanjo in sedanjo slavo zahvaliti kralju Ludoviku XV., ki si je zaželel, da bi na Francoskem ustvaril nekaj podobnega, kar je saki kralj Avgust Močni ustvaril v Mešenu. Toda do pravega razcveta je prišel Sèvres šele po L. 1769., ko so odkrili način za izdelavo trde-

ga porcelana iz kaolina. L. 1823. so sevreski manufakturi priključili muzej za keramiko, ki je danovrše zase. Razen tega je v Sèvresu tudi državna šola za keramiko.

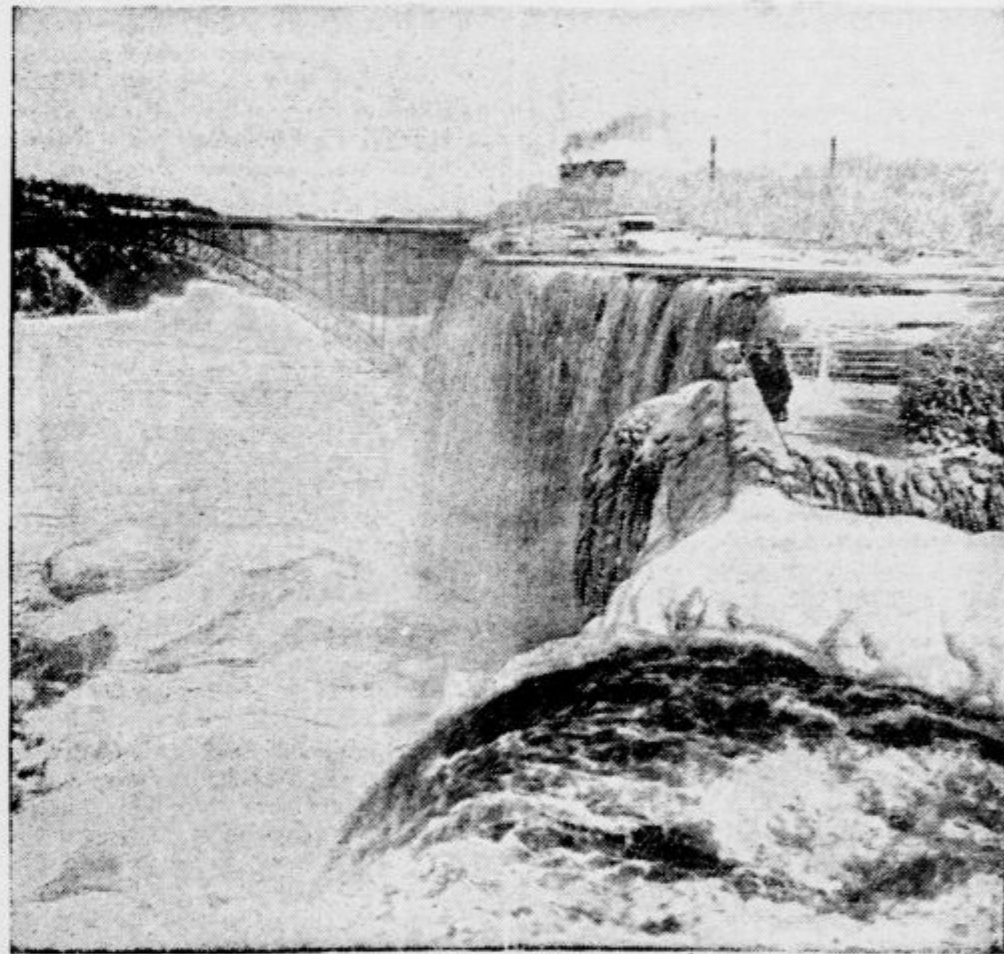
Manufakturo, muzej in šolo obiščeš lahko brez posebnih dovoljenj in vse tri ustanove tudi v resnici privabijo vsako leto na tisoče prijateljev umetnosti v Sèvres. Med tem ko izdelujejo v Limogesu porcelan za razne potrebe — v ostalem je to najtrši porcelan na svetu — se je Sèvres vedno omejeval na to, da je izdeloval porcelan najboljše kakovosti. Na zadnji pariški svetovni razstavi se je pokazalo, da so sevreski izdelki še danes na isti višini po materialu in po okusu kakor pred 200 leti, ko se je ta manufaktura na Francoskem rodila.

Zaledeneli slapovi Niagare

Kanadski elektrarni grozi uničenje

Viseči most nad Niagaro je zavoljo ogromnih lednih mas slapov Niagare v nevarnosti, da se zruši. Leti pišejo, da niso ob znameniti reki opazili še nikoli toliko ledu. Povzročili so ga siloviti viharji zadnjih dni. Ledne mase so na nekaterih mestih dosegle višino 17 m in postajajo čedalje debelejšje. Pod njihovim pritiskom se je most v sredini upognil.

Na kanadski strani slapov so se ledne mase nakopičile ob ograji električni centrali in pretlijo, da bodo šle zgradbo. Ker zalaga ta elektrarna s tokom ves južozapadni del države Ontario, bi se v tem primeru ustavilo nešteto obratov v številnih kanadskih mestih.

Slapovi Niagare s mostom (pozimi)

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

A NEKDOTA

»Ze nekoliko stvih las!« je ugotovil nekoga dne Menjou, ko se je ogledoval pred zrcalom v garderobi. »To naj ti ne dela skrbi«, je menil Harry Baur, ki je stal poleg, »dokler jih lahko prešteješ, ne štejejo nič.«

VSAK DAN ENA

»Prijatelj, zmotil si se, ko so vam telefonirali, da gori. Izkazalo se je, da je tista reča prikazen na nebu samo sovarni

Kulturni pregled

Brziški spomeniki

Akademski založbi v Ljubljani moramo priznati, da smotno izpolnjuje vrzeli v tistem delu slovenskega slovstva, ki je temeljnega pomena in ki se nanj naslanja vsa naša kulturna tradicija. Ne samo njena Monumenta artis slovenicae, ta dosežena najmonumentalnija publikacija o slikarstvu na Slovenskem, tudi njen Trubar, njen izbor iz Valvasorja in Janeza Svetokriškega, prof. Dolencova pravna zgodovina Slovencev, Ramovševa zgodovina slovenskega jezika so knjige, ki imajo svoje mesto med temeljnimi deli, kakor so Slovar slovenskega jezika, Narodne pesmi, prevod vs. pisma l. dr.

Tudi publikacija »Brziški spomeniki« (Fran Ramovš in Milko Kos, Brziški spomeniki. Uvod, paleografski in fonetični prepis, prevod v knjižno slovensko faksimile pergamentov. V Ljubljani pri Akademski založbi 1937, 32 strani + priloge, folio format) se uvršča med dokumentarna dela in izpolnjuje vrzel, ki smo jo čutili že dolgo. Kajti najstarejši tekst našega jezika je bil doslej znan nestrokovnjakom samo po odlomkih. Pričujoča izdaja ga je prva približala širšemu inteligenčnemu občinstvu.

Uvod sta napisala univ. prof. dr. Fran Ramovš in dr. Milko Kos. Jezikoslovec in zgodovinar dajeta tukaj drug drugemu besedo in ustvarjata spis, ki je preveč znanstven, da bi bil popularen in dovolj jasan, da bi bil dostopen slehernemu izobražencu. Pisca pojasnjujeta nastanek brziških spomenikov in prikazujejo njih zgodovinsko in jezikovno ozadje. Brziški spomeniki se nahajajo v monakovski državni knjižnici, kamor so prešli l. 1803 iz knjižnice škofjske cerkve v Freisingu na Bavarskem. Trije slovenski rokopisi so vezani skupaj z latinskimi teksti iz iste dobe. Nastali so iz jezikovnih potreb nemških misijonarjev, ki so širili med Slovenci na Korotanskem škofsko vero. Slovenski teksti so bili vpisani p. 1972 in sicer dr. in tretji pred l. 1022—1023, prvi pa najbrž še prej, vsakega pred l. 1039. Nastanek prvega rokopisa datirata pisca še v deseto stoletje. Ti slovenski teksti pa niso prvopis, marveč prepisi. Predloge starejših zapisov niso ohranile, utegnile pa so nastati v prvih časih pokristjanjevanja Slovencev, menda v devetem stoletju.

Pisca uvoda dokazujejo, da so najstarejše slovenske tekste zapisali nemški misijonarji in da so prvopisni nastali po sodanjskih staroslovjenskih obrazilih. Za domnevo, da bi bila »kaka ožja, naravnost« literarna zveza med brziškimi spomeniki in staroslovjenskim teksti, ki so jih uporabljali Metodovi učenci v Koceljevi kneževini, v slovenski Panoniji (od l. 869—874), ni dokazov. Mogoče je,

da je »delavnost Metodovih učencev rodila živahnejšo pripravljenost nemških misijonarjev med Slovenci v Karantaniji«.

Uvod profesorjev Ramovša in Kosa torej izčrpno osvetljuje zgodovinsko in jezikoslovno problematiko brziških spomenikov. Sledita mu paleografski in fonetični prepis posnetkov; slednji omogoča tudi jezikoslovcu uživanje najstarejših dokumentov naše besede. Povsem pravilno je, da dobeseden prevod v današnje slovensko olajša čitatelju razumevanje tekstov, ki so nastali v dobi, ki je naša govorica pričela zapuščati staroslovjensko jezikovno skupnost in se diferencirati v samostojen slovenski jezik. Prevodu so dostavljene važnejši bibliografski podatki. Drugi del te izdaje obsega faksimile pergamentov, ki je reproduciran na posebno finem papirju. Vrsti se list za listom v svoji resnični podobi; pisava neznanega rokopisca, ki je prepisal te molitvene obrazce v jeziku takrat še »barbarskega« naroda, nam iz časovne daljave čez stoletja odkriva besedo davnih prednikov, ki so v stari deželi Korotanski ponavljali za tujimi misijonarji molitve krščanskemu Bogu.

Glagolite po nas redka slovesa, govorite za nami teh malo besedi — se glasi naslov prvega, najstarejšega zapisa. V teh besedah je še ves pradedni čar slovenske besede, kakor so jo dedje in pradedje teh vernikov še varovali kot zaključeno prednikov, ki so jo prinesli iz karpatskih močvirij in step, iz skupne domovine vseh Slovanov. V dobi, ko so usta karantanskih kmetov glagolila svoja slovesa, so v srednji Evropi še veljale postavbe, kakor jih je dal Karel Veliki, ki je umrl dobrih 150 let pred nastankom prvega brziškega spomenika. Nekako ob istem času se je izvršil v Franciji pomemben zgodovinski preobrat, ki je vodil k nastanku francoskega naroda: Hugon Kapet je prevzel dedščino Karolingov. Okrog dobe, v kateri so nastali brziški zapiski, se je prelomilo prvo stoletje naše ere in mi, ki dobivamo te davne sledove naše prve kulture v tako verni in monumentalni izdaji, se bližamo sredini zadnjega stoletja milenija, ki se je začel tam ob nastanku zapiskov. Kakšni zgodovinski razledi!

Nekaj prastarega in vendar domačega veje iz besedišč teh dokumentov. Zdi se nam, kakor da stojimo neke na dnu, pri svetih vrelcih naše besede. In tudi tega se spominjamo da so »brziške« molitve ponavljali naši predniki v krajih, s katerih je že zdavnaj zbrisal slovenski rod. Njegovi sledovi so ostali samo še v nekaterih imenih krajev, bregov in notokov in kakšna beseda v lokalnem nemškem narečju. —o.

Juš Kozak, »Špiridion«

Ob koncu leta je dobila slovenska mladinska književnost izvirno delo, ki se dokaj razlikuje od navadne mladinske literature in lahko kot pravilica zabava mlade in starejše čitatele. Je to Juša Kozaka »Špiridion«, pravilica o pozeruhu in skopuhu, (Ljubljana 1937. Naša založba, 102 str. z ilustracijami Ferda Vesela). Sredi naše nevesele, k tragičnosti nagnjene dobe je pisatelj segel v svet, ki nima nič skupnega z našimi vsakdanjimi skrbmi, nazori in merili: v svet čiste pravilnosti, iz katere je posnel star motiv o hudici, ki pomaga ljudem, da za ceno svoje duše čudežno nasičajo svoje zemeljske želje in potrebe. S tem motivom je združil motiv pozeruha Špiridiona, ki se mu ob hudici milosti vse, kar poželi, spreminja v slavno jedajo. Pridružil mu je motiv skopuha Krišpina, ki si vzame pozeruha Špiridiona za hlapca. Tako se iz teh osnovnih motivov razplete pravilica, ki je več kakor zgolj pravilica: je humoreska, prehajajoča kdaj pa kdaj v grotesknost. Za njenimi vedro burkastimi prizori je večje skrita satira, odblesk sedanjega sveta in njegovih skrotovičnih odnosov človeka do človeka.

Špiridion je Pavliha, spremljen v pozeruha, ki nahaja ves življenjski smisel v tem, da žre, neugnano žre. Grajski skopuh Krišpin, njegova sentimentalna in nesrečna žena Rožica, župnik, kmetje, elegantni gospod Satansek, ki preko Špiridiona meša ljudem račune in povzroča hudice zmede, to so osebe te burkaste zgodbe, ki nam daje misliti na pravilice iz vesele dežele flandrsk, v katerih se fantastika meša s prešernimi motivi iz vsakdanjega življenja. Predstavite si na pr. prizor, ko Špiridion požira knjige:

... Od dolgega časa se mu je vzbudila čudna misel: »Če bi mogel poskusiti, kaj Rožica s tako verno prebra.« Misel pa je bila že želja in Špiridionu se je vsaka želja izpolnila.

Sam je začuden pogledal, ko se je iz knjižnice vrste izločil »Prešeren« in se spreminil v čudežno jed, o kateri se Špiridionu še sanjalo ni. Smetana ni bila, tudi turški med ni tako sladak. Topilo se mu je v ustih, kakor na prečudno zvenelo v ušesih, zavrnel daljna glasba. Špiridion

se je s široko odprtimi očmi obziral, ko je pospravil »Prešerna«.

»Kaj takega se ne«, je vzklil glasno od presenečenja, »torte sem že jedel, ampak tako sladke in z muziko se ne.« Sedaj je postal njegov pohlep neukrotljiv. Sedel je v naslonjaku z razpetimi rokami in pomigal s prstom: »Ona, zraven!« Premaknil se je »županič« in zopet se je ponovilo kakor prej. Špiridion je čutil v ustih okus šumeče kreme in zvenenje v ušesih je bilo udarno, svečano kakor slavoševje hart.

»Se! Naprej!« je zopet vzklil Špiridion. S police je zdrsnil »Cankar«. To pot je bil okus drugačen, podoben aromatičnim slastem kandiranega sadja. Bilo mu je sladko in trpklo pri srcu in hrepeneti zvoki so ga obkrožali.

Tako pisatelj, ki pripoveduje v nadaljnjem, kako je pozeruh Špiridion požrl že Shakespeara, Villona, Krištofa in druga domača in svetovna dela. »Obšla ga je strast, da bi najrajši ves svet pogoltnil. Ustavil se je šele, ko je iz spodnje vrste poklical »Sentpeter«. Vajenemu prejšnjih naslad, se je slabo pečena potica, preveč posuta s cimetom in cvetami, skoraj uprla.«

Homerski prizor, prav zares, to požiranje knjig in naposled tista avtorjeva ironija s samim seboj! Prav ta prizor kaže, da Južo Kozaku ni šlo zgolj za pravilico, marveč da se v obliki pravilne humoreske norčuje iz današnjega hudicevega sveta, čigar zlo je zastopano v elegantni figuri gospoda Satanskga.

V ostalem pa ima pravilica celo vrsto imenitnih tragično-veselih prizorov, postavimo: tisti pretep v gozdu, pa Špiridionova sodba in naposled pozeruhova smrt. Obzalejmo, da častiljivi Ferdo Vesel, sicer eden naših največjih umetnikov, ki pa se je v tem primeru prvič predstavil kot ilustrator, ni obilneje in živahneje izrazil bel prizorov, ki so že sami prave podobe, učinkujoče s svojo razbijačo slikovitostjo.

Vsekako je »Špiridion« Juša Kozaka originalna zasnovana, prijetno spisana in čisto samosvoja pravilica, ki tudi v današnjem delu svojega avtorja zavzema samosvoje mesto. Oprema knjižice je takisto pripomogla k nje apartnemu vtisku. —o.

Zapiski

SLOVENSKA IZDAJA BREHMA

Umetniška propaganda v Ljubljani je pravkar pričela izdajati slovenski prevod dela, ki ga imajo v svojem jeziku do malega vsi kulturni narod: namreč Brehmova »Življenja živali«. Hrvaška izdaja, ki je izšla lani v Zagrebu, je iz ogromnega materiala kakor ga je pripravil Brehm in kakor so ga razširili in izpopolnili njegovi strokovni nadaljevalci, prinesla samo sorazmerno majhen izbor. Zaradi omejenega obsega je ta Brehm postal nekak razvijeni učbenik, saj v njem pogrešamo prav tega, kar je v Brehmu najpomembnejše: živih opisev živalskega življenja v naravi in v zverinjakih rezultata opazovanj in proučevanj tistih strani živalske narave, ki nas najbolj zanimajo, predvsem tako zvane »živalske dušice«.

Slovenska izdaja Brehma bo, kakor lahko sklepamo po prvih dveh zvezkih, ki sta pred nami, ustregla prav e. strani. Njen obseg (32 zvezkov po 2 tiskovni polji, skupaj okrog 1000 strani 4. formata, 96 barvnih prilog in številne ilustracije v tekstu) že sam omogoča kar največ pravega Brehma, t. j. tiste žive snovi, ki je prinesla Brehmovemu »Življenju živali« svetovni sloves. Tudi ta izdaja ne bo popoln prevod velikega Brehma, marveč bo le izbor naj-

boljšega in najzanimivejšega. Brehm bo potemtakem prirejen za naše razmere. Če si pa v prvem in drugem zvezku ogledamo podobe iz opitnega življenja, vidimo da bo slovenska izdaja nudila zelo mnogo in da v tem pogledu daleč prekaša druge ekrajšane izdaje.

Prireditve slovenskega Brehma se je lotila doslej neznanja pravjalca gospa Ada Hayne. Kdor pozna izviren tekst in se zaveda, s kakšnimi težkočami (pri nas zlasti s terminološkimi) je združeno tako delo, ki bi tudi zoološko šolanemu prireditelju dalalo preglavice, vzame lo izdajo v roke z rahlim nezaupanjem. Ali bo neznanja pravjalca kos veliki nalogi? Ko pa začne čitati in preideh z rastočim zanimanjem, brez čustvenih in jezikovnih spodbudilcev iz prvega v drugi zvezek, mora priznati, da je prireditve slovenskega Brehma v dobrih in skrbnih rokah. Sprito stalnih terminoloških težkoč, s katerimi se mora pri nas še vedno boriti eleharna znanstvena in poljudna znanstvena publicistika, budi strokovna ocena prireditve odnosno preveč prapušena naravoslovcem. S splošnega jezikovnega ališča je treba delo gosepe Ade Hayne eprejati s polnim priznanjem njene resne volje in očitne sposobnosti, da nam posloveni Brehma, v kolikor le mogoče domači in jezikovno dobri obliki.

Papir, tisk, oprava, zlasti pa ilustracije na posebnih prilozhah se prilagajo standardnemu značaju takega dela, ki sodi v eleherno družinsko knjižnico. —o.

»Življenje in svete priredbe v prihodnji« (ponedeljski) številki na uvoznem mestu članek dr. Maks Krenžarja »Ključni črvi« (povzročitelji najbolj razširjene bolezni), nadalje članek »Prvi Evrope na Japonskem«, dalje zanimivost »Jabolčni plinc«, beležko »Gledališče v Italiji«, podoba iz življenja Beduincev »Kull Min Allah«, nadaljevanje Dumasovih »Treh mušketirjev« z Norretrandersovimi ilustracijami, dr. Vlad. Travnerja prispevek »Emanuel Swedenborg«, članek »Jugoslovan o Kitajcih«, beležko »Zaledenilev rečnega dna«, »Mrtvo mesto«, »Spomin na O. Zupančiča« šestdesetlet (dr. St. Lapajne), »Pesnik in državna banka«, nadalje rubrike Fotoamater, Filatelija, Praktične novice, Šah, Za bistrje glave. Vmes pa ilustracije in drobiž.

Pisalec Maks Kurbos je objavil v »Jutru« z dne 10. septembra 1937. a polnim imenom podpisani članek »O razvoju pesne umetnosti«. Naknadno smo se prepričali, da je ta

članek plagiat prispevka, ki ga je objavila v »Ljubljanskem Zvonu« 1936 št. 7/8 gđ. Kristina Vrhovec.

»Venkov« o Ottonu Zupančiču. Vrednim praškim dnevnikom, ki so se v minulih dneh spomnili 60 letnice Ottona Zupančiča, se je 27. t. m. pridružil tudi glavno glasilo češkoslovaških agrarcev »Venkov«. Ta dnevnik je priobčil cel fejtton z naslovom »Ob šestdesetletnici slovenskega pesnika življenja«. Pisec dr. Rajmund Habřina obravnava Zupančičevo poezijo z zrelšča evropske miselnosti in njeinih odmevov v slovenskem kulturnem svetu. ter pravi ob koncu: »Njegova prva beseda je bila bolest in njegova nevarnost se je imenovala dekadenca. In to pot od dekadence tja do poveljevanja življenja, ki v vsaki podobi, eleharni metafori in simbolu razodeva značilno svetlobo rastočih iz toplega življenjskega dotika, izražena v moderni Evropi šolani virtuoz forme, ki je s svojimi prevodi iz svetovne literature sam izvršil toliko, kolikor po navadi izvrša šele generacije. Če je Cankar še dandanes neprekosljiv mojster slovenske besede v prozi, je tak mojster v poeziji Otton Zupančič«.

S P O R T

Ni bilo slabo — 60. in 68. mesto V danih okoliščinah je bil uspeh Heima in Vollerja v Ga-Pa še zmerom zadovoljiv (Kaj piše vodja naših o tekmi v smuku)

Ga-Pa 25. januarja. Lepo vreme, ki nas je sprejelo vse dni, se je za sredo polvarilo. Našima tekmovalcema Heimu in Vollerju niso megle obetale nič dobrega še posebno zato, ker nista poznala proge.

Progo za smuk so večerj ves dan pripravljali, tako da se je zdelo dav prav odlična. Na startu so bili vsi veliki favoriti in seveda kopica izbornih nemških tekmovalcev s Pfinzirom na čelu. Zaradi tega se je nabralo na vsej progi od starta do cilja na tisoče gledalcev.

Našima dvema v tej hudi konkurenci ni kazalo nič najboljšega. Razen tega pa smo prispeli v Ga-Pa šele dva dni pred startom in to naj bi bil še en memento za naše odločujoče gospode, da morajo tekmovalci v smuku biti vsaj teden dni prej na mestu, če hočemo, da nam bodo iz tujine prinašali uspehe.

Točno ob 11. je bil start 40 tekmovalcev na nekoliko skrajšani progi, kakor so jo imeli tekmovalci. Proga je bila tehnično izredno težavna in so dame na njej pokazale velik napredek ter skrajno tehniko. Najboljša je bila zmagovalka Cranzova, zelo dobro pa so se držale tudi Švicarke in Avstrijke, medtem ko so Američanke preveč riskirale in se morale zadovoljiti bolj z zadnjimi mesti.

Se bolj občudovanja vreden je bil smuk moških. Vsak je bil bolj siguran od drugega, vsak bolj drzen od drugega in skoraj brez padcev so se spuščali v globino. Že ob pogledu na najboljši mi je bilo jasno, da bosta naša dva komaj zasedla mesto pred 60. od vseh 112, ki so bili prijavljeni. Razen hude konkurence sta imela Heim in Voller še vsledki startni številki, kar je imelo za posledico, da je bila proga že mehka in hitrost manjša. Gotovo ni v redu, da je imela prva polovica tekmovalcev naravnost idealno pripravljeno progo, drugi pa so se razen s strmino mo-

rali boriti tudi z velikimi huknjami in ojuženim snegom.

Gledalci in vsi poznavalci razmer so pričakovali veliko borbo med Italijani in Francozi s Sertorellem in Allaisom na čelu. Toda to pot so se zmotili! Strma proga in snežne razmere so dale prednost poznavalcem te proge in onim, ki so večbali že več tednov na njej, torej predvsem domačinom in deloma Avstrijcem. Nemci so postavili na start 60 najboljših tekmovalcev.

Glede na vse to smo želeli edino, da bi naša dva vsaj prevozila progo brez nesreče, toda dosegla sta površ vseh neprilic vendare zadovoljiva mesta, in sicer Heim 60., Voller pa 68. s časoma 6:13.6 odn. 6:35.2 ter pustila za seboj mnogo Nemcev, dva Japonca, vse Rumune in tudi več Avstrijcev.

Večerj zvečer je domači smučarski klub priredil na mali skakalni nočno skakalno tekmo, katere se je udeležil tudi naš zastopnik Novšak, za katerega je bil to prvi nastop pri umetni razsvetljavi. Skakalnica je bila dobro pripravljena in skrbno razsvetljena. Ta eksperimentalna prireditve je imela odlične obiske, skozi na njej pa niso bili lepi. Najdaljši skok je imel Eisgruber (Nemčija) s 55 m, lepo je skakal tudi češki Nemec Köhler na 54 m. Novšak, ki je prispel šele zjutraj po celonočni vožnji, je lepo pristal na 41 in 44 m.

Danes popoldne sva oba skupno z Novšakom skakala na mali olimpijski skakalnici z naslednjimi daljavami: Novšak 45, 44 in 43 m, Šramel 41, 43 in 43 m.

V slalomu na Gudibergu naših ne bo, ker sme startati le najboljših 30 v smuku. Zda se pridno pripravljamo za nedeljsko skakalno tekmo, na kateri bo gotovo nad 10.000 gledalcev.

B. S.

Umetni drsalci pred startom

Če bo južno vreme, bo prireditve odložena na tork in sredo

Zaradi južnega vremena, ki je nastopilo predvečerjem, in je trajalo tudi še večer, je zelo negotovo, ali se bodo prireditve drž. prvenstva v umetnem drsanju mogle izvršiti črevi in jutri popoldne. Vodstvo tekmovalcev se bo odločilo šele v teku dopoldneva in bo, če bo južno vreme trajalo še dalje, odložilo prireditve na 1. februar in na praznik 2. februarja. Svojo odločitev bo objavilo v opoldanskih listih.

Pri večerni produkciji v prostem drsanju, ki je določena za črevi ob 18.30, in misljena kot uvod v tekmovalno, nastopijo vsi prijavljeni tekmovalci in tekmovalke. To so: od HASK-a juniorska pravilnica Zagreba Silva Šuputova, celovški prvi r. salki Trude Lamatech in Diti Wurm, od SK Celja junior Presinger in od SK Ilirije Emanuel Tuma, dr. Polo Schwab, Biber Joško ter dsaške Wisiakova, Finčeva, Palmetova in Schellova. Posebej nastopi dvojica Palmetova-Biber. Večerna produkcija v umetnem drsanju ne šteje k tekmu.

Tekmovalje v obveznih likih se bo pričelo jutri, v nedeljo ob 8.30. Glavni del tekmovalja za publiko, tekme v prostem drsanju, so določene za jutri ob 10.30, in bodo trajale z nekaterimi dodatnimi produkcijami dobro uro.

V nekaj vrstah

V Beogradu so imeli te dni konferenco predstavnikov vseh prestolinskih sportnih organizacij, na kateri se je razpravljalo o akciji

zoper jugoslovnski olimpijski odbor, ki je izjavil, da je nesposoben organizirati olimpijado l. 1948, če bi bila poverjena Jugoslaviji. Beograjski sportniki so obodili to stališče JOO in sprejeli resolucijo, v kateri poudarjajo, da so pripravljeni sami prevzeti organiziranje te svetovne sportne prireditve, obenem pa zahtevajo izmenjavo doseženega olimpijskega odnosa, ki ni sposoben za delo, ki ga je prevzel. Zastopniki beograjskih sportnih organizacij so trdno prepričani, da izvrša akcije zoper organiziranje olimpijade iz osebnih ali lokalnih, vsekakor pa iz nesposobnih nagibov. Zaenkrat je treba nač počakati, kaj bo na ta protest ukrenil olimpijski odbor in kaj bodo odločili vrhovni faktori v državi, ki so nedavno ustoličili sedanjí olimpijski odbor. Nam se pa le zdi, da tudi ta »afera« zavzvarja po želji za senzacijami, kajti resni in trezno misleči ljudje, ki poznajo razmere v našem sportu, se danes res ne morejo baviti z mislijo, da bi prevzemali takšne sportne prireditve kakor je olimpijada. Ne glede na to, da je Beograd naša prestolnica in ne glede na to, da bi sodelovali pri tem vsi, ki so pripravljeni in sposobni prijeti za takšno delo. Sicer pa je zelo zelo verjetno, da bo naša kandidatura, o kateri se bo dokončno razpravljalo šele l. 1944,

bržkone propadla v konkurenci ostalih kandidatov, ki bodo najbrže lahko nudili boljše jamstvo za izvedbo olimpijskih iger kakor mi. Priznajmo si to in delajmo, delajmo, delajmo... Konferenca in resolucija so iz izboljšanje razmer v našem sportu brez koristi!

Plavac ljubljanske Ilirije Ervin Fritsch je prejel te dni iz Jvrne pisarne srebrno kolajno in diploma v znak priznanja za uspeh naših plavalnih ekip na tek. mah Male antante l. 1936 v Splitu.

Udeležba našega olimpijca Franca Smoleja na svetovnem smučarskem prvenstvu v Lahtiju na Finskem je zadnje dni zelo razburala našo sportno javnost. Nekateri veljo poveljati, da je vse le prazna sportna afera, drugi zopet, da je nastop Smoleja na Finskem zasiguran in še mnogo silneje. Tudi naše uradnišvo je prelelo v zvezi s to najnovejšo »afero« nekaj zanimivih dopisov, na katere se bomo o priklji še povrnili. Vsekakor bi bilo dobro, če bi JZSS na vse te časopisne vesti v kratkem rekel zadnje beselo!

Minister za telesno vzgojo dr. Miletič je odredil, da bosta letos organizirana še dva smučarska tečaja, in sicer od 5. do 25. marca t. l. na Kopaniku in na Šarplanini. Nadalje je minister določil, da bo prirejen tudi poseben tečaj za vaditelje smučarjev za alpsko kombinacijo. Ta tečaj bo v Triglavskem pogorju.

SK Ljubljana. Jutri dopoldne obvezen trening izidne skupine. Igramo trening tekmo. Izralci naj bodo točno ob 9.30. v garderobi. Postava in podrobnosti na običajnem mestu.

ZSK Hermes: Redni letni občni zbor kluba bo črevi ob pol 20. v lovski škrti dvorani hotela Mikliš (Metropoli). Dnevni red je objavljen v garderobi na igrišču na oglašni deski. Vse aktivno in podporno članstvo in vse prijatelje našega kluba vabimo, da se udeležijo občnega zbora. Odbor.

ZSK Hermes, nog. sekcija (Službeno). Jutri v nedeljo bo strovo obvezen trening na dva gola. Ob 10. monajo brezpogojno biti na igrišču vsi igralci ter se javiti na čelniški sekciji.

SK »Mars«. Članstvo se opozarja, da bo v nedeljo dne 6. februarja redni občni zbor. Poravnajte članarino. Igralci naj vrnejo svo opremo jutri med 10. in 12. uro tajniku. Kdor se ne bo pokoril temu pozivu, se bo proti njemu postopalo po klubskih pravilih. Tajnik I.

Glasovi iz Dobropole

Dobropolje, 28. januarja. Vsega imamo v izobilju, ničesar nam ne manjka, čeprav nas skoro vsako leto obišče kaka večja nesreča. Če se nas izogne poplava, nas ne pozabi toča. Pa kaj zato, saj so tudi med nami »veliki« ljudje, ki poskrbijo, da ljudstvo ne občuti pomanjkanja in da je vesplošno zadovoljno. Da pa nam v pusti dolgi zimi ni preveč dolgčas, poskrbijo namzi petčki, ki nas, čeprav le s čivkanjem, vendar malo zabavajo.

Jo in razveseljujejo. Tako približno misli vsakdo, ki je pred dnevi čital članek o Dobropoljski dolini.

Ljudje se vse vprek sprašujejo, odkod ta nesrečni »srečni« dopisnik, ki ima vsega v izobilju in ki se mu tako dobro godi v tej naši dolini. Sicer vsem ni ostal skriv, saj spada med maloštevilno dobropoljsko inteligenco. Čeprav živi res precej samotarsko življenje, se zdaj pa zdaj le pokaže na cesti, sicer ne bi vedel, po čem so zobotrebci in koliko stopinj mraza smo imeli.

Med drugim smo čitali o raznih podpora, ki so bile razdeljene siromašnim ljudem, ki jim je toča napravila največ škodo. Dobro vemo, da ljudje z načinom razdelitve podpor niso povsem zadovoljni, saj se že o nekih priitožbah šušlja.

Za razvoj lesne trgovine se g. dopisnik tudi preveč ne zanima. Govori namreč, da se vsi les, kar se ga naloži na naši »severni« postaji, izvažja v Italijo, kar pa seveda ni točno, kajti bukovih drv, pragov in smrekovih okroglic, o katerih govori g. dopisnik, se kaj malo izvažja v Italijo. Nadalje govori g. dopisnik o naših odločujočih činiteljih in njihovih zaslugah, ki so si jih pridobili s tem, da so prebelili in popravili vsa poslopja, ki so na Vidmu. Pobeljena poslopja napravijo na sunaj res ugoden vtis, žeteli pa bi bilo, da jih temeljito očistijo tudi znotraj.

Predmet zase je cesta, ki drži iz Vidma na postajo Dobropolje. Sedaj je res nasuta, največkrat pa je v takem stanju, da je bolj podobna izorani njivi, kakor cesti. No, pa sedaj bo že boljše, saj pravijo, da bo tudi ta cesta uvrščena med banovinske ceste.

Zelimo, da bi se g. dopisnik še kaj oglašil: je kar prijetno razgovarjati se o zobotrebcih. Smo drugače dobri in usmiljeni ljudje, zato tudi g. dopisniku oprostimo, ker vemo, da ni imel namena žaliti nas, ampak le sebi koristiti.

Voz pod vlakom

Gornja Radgona, 28. januarja.

V sredo zvečer se je vračal po banovinski cesti iz Radencev proti Gornji Radgoni s praznim vozom, v katerega je bil vprežen en konj, 42-letni posestnik Koko Franc iz Gašterja pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah, ki je zaradi poškodb v vojni malo nagnusil. Prav tedaj je privozil s postaje v Gornji Radgoni večerni vlak 8827, ki odhaja v smeri proti Ljutomeru ob 18.17. Železniška proga teče pred križiščem banovinske ceste pri gornjeradgonski opekarni po precej globoki vdolbini, tako da je razsvetljava vlaka sploh nevidna in tudi prihod vlaka malo slišen, zaradi česar preti zlasti pasantom s slabim sluhom vedno nesreča. Strojevodja je sicer pred križiščem dal običajni znak s žvižgom, vendar je bil Koko s svojim konjem in vozom ob tem času že v neposredni bližini železniškega tira. Ko je Koko v zadnjem trenutku hotel ustaviti konja in kreniti ob stran, je plasnega konja in prednji del voza že zagrabila lokomotiva in vlekla s seboj kakih 50 korakov. Strojevodja je vlak takoj ustavil, toda žival je že ležala pod kolesi mrtva, med tem ko je bil posestnik Koko zaradi sunka po srečnem naključju padel z voza tako, da ni prišel pod vlak. Pri padcu je dobil Koko poškodbe na glavi, prsih in desnici ter oblaš nezavesten. Ko je železniško osebje s pomočjo potnikov odstranilo razmrčarjenega konja izpod koles, je vozil vlak naprej z 11-minutno zamudo.

Križišče banovinske ceste z železniško progo pri gornjeradgonski opekarni je zaradi globoke vdolbine in nepreglednosti železniške proge zlasti ob večernih urah nevarno. Na tem križišču je bila vsakodnevno nameščena lesena baraka z zapornicami, kar vse je bilo menda leta 1926 odstranjeno. Od tega časa naprej so železniške nesreče na dnevnem redu. Lani marca je prav ta večerni vlak povzročil gluhomerga berača Papifa iz Bakovcev. Sreski cestni odbor sicer namerava v doglednem času zgraditi v smeri Gornja Radgona—Mele proti Radencem krašno in ravno banovinsko cesto ob železniški progi, ki bi tekla nad železniško progo, s čimer bi bile v bodoče slične nesreče odpravljene. Toda preden bo ta načrt uresničen, bi bilo vsekakor nužno potrebno, da bi železniška uprava ponovno namestila na tem križišču zapornice. Občina Gornja Radgona naj stavi železniški upravi pisмено vlogo, v kateri naj utemelji njeno nujnost.

Službena vremenska poročila

po stanju s dne 28. t. m.
Rateče-Planca, 870 m: —2, pooblašeno, mtrno, zapadlo 55 cm pršica na 80 podlage.
Kranjska gora, 810 m: —3, barometer 64 dviga, pooblašeno, mirno, 45 cm pršica na 40 podlage, sankališče in drsališče uporabno.
Vrhi, 1601 m: 70 cm pršica na 110 podlage.
Dovje-Mojstrana, 650 m: —1, oblačno, mirno, 20 novega južnega snega na podlagi 17 cm.
Bled, 501 m: +1, oblačno, 10 cm južnega snega na 20 podlage, jezero za drsanje deloma uporabno.
Zlatogor ob Boh. jezernu,

